

Nr. 27

AOGI

5 JUULIL 1924.

A. Stieren.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

HIND 40 MARKA

TALLINNA EESTI KIRJAST.-ÜHISUSE

kirjastusel ilmunud

RAAMATUTE NIMEKIRI

- Käikivi.** Novellid. Adson, A. Hind 85 m.
- Taavet Soovere elu ja surm.** Romaan. Mait Metsanurk. Hind 120 mk.
- Saatuse tujud.** Jutud Vene-Austria võitlustest Karpaatides. J. Mändmets. Hind 130 mk.
- Poiss ja hõplikas.** Novellid. A. H. Tamm-
saare. Hind 100 mk.
- Teekond Hispaania.** Reisikirjeldus. Friedebert Tuglas. Hind 200 mk.
- Pärisosa.** Luuletustekogu. Marie Under. Hind 85 mk.
- Nipet-Näpet.** Legendid, anektoodid ja tõsijuhtumised. A. Jürgenstein. H. 50 m.
- Vähkmann ja Ko.** Fõljetonistlik romaan. O. Luts. Hind 100 mk.
- Tiibuse Jaak Tiibuse kirjavahetus.** I ja II jagu. Ajaloolised humoreskid. A. Kitzberg. I jagu — hind 60 mk., II j. hind 150 mk.
- Tiibuse Mari ajalikud laulud.** Ajaloolised humoreskid. A. Kitzberg. H. 35 m.
- Eesti iseseisvuse teel.** I. Vene revolutsioonist Eesti vabadussõjani. Ülevaade 1917. ja 1918. a. sündmustest. A. Tammann. Hind 160 mk.
- Minu mälestused.** Adm. Joh. Pitka memuaarid. Hind 225 mk.
- Sõda Landesvehriga.** J. Poopuu. H. 100 m.
- Au langenuile.** Luuletused vabadussõja kangelastele. Aks. Kallas. Hind 200 m.
- Elu mäng.** Jutustus Eesti vabadussõjast. Mihkel Lüll. Hind 90 mk.
- Ahvide kasvandik.** Juhtumuste romaan. Ed. R. Burroughs. Inglise keelest L. L. Hind 200 mk.
- Kadunud mees.** Ülipõnev romaan. Inglise keelest L. L. Hind 160 mk.
- Loitev Kott.** Romaan Ameerika dollarite-
maalt. Jack London. Inglise keelest H. M. Hind 200 mk.
- Malailaste laev.** Romaan. Clark Russell. Inglise keelest. Hind 150 mk.
- Julge Mäng.** Kriminaalromaan. R. Augustin Freeman. Hind 80 mk.
- Punased lõunast.** F. Grass. Hind 60 m.
- Psühkoloogia pääjooned.** I osa. Dr. H. Höffding. Tõlkinud K. Freiman. Hind 130 mk.
- Valitud Eesti rahvalaulud.** Antoloogia, eessõnaga rahvaluule üle. A. Saareste. Hind 130 mk.
- Kodumaal rännates II.** Piirisaare-Endla-
Neeruti-Haapsalu. G. Vilberg. Hind 100 m.
- Kasvatuse radadel.** Kasvatuse õpetus. C. H. Niggol. Hind 630 mk.

J. KOORT

LAPSE PEA

KIRJANDUSE,
KUNSTI JA
KULTUURI
AJAKIRI

TOIMETAJA
ED. HUBEL
VALJAANDJA
TALL. EESTI
KIRJ.-ÜHISUS

ILMUB IGA NÄDAL

II AASTAKÄIK

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, PIKK TÄNAV 2

TOIMETAJA KÕNETUNNID ARIPIEVIL 1-2

MATTEOTTI TAPMISLUGU.

MACHIAVELISMI VILL.

Itaalia praegune diktaator Mussolini on iseõppija, autodidakt. Ta on varemini algkooliõpetaja olnud ja muid ametid pidanud. Igasugused õpetlase diplomid ja aukraadid puuduvad tal, aga sellepärast ei teha talle vastastegi poolt vähemaidki etteheiteid. Kui riigijuhiks saades Bologna ülikooli audoktoriks valiti, vastas ta, et ilma väitekirjata doktoriks ei taha saada ja lubas selle kirjutada. Ka selle eest kiideti teda. Mõne aja eest saatsiski ta Bologna ülikoolile dissertatsiooni.

Kirjutasime sellest mõne nädala eest ja karakteriseerisime seda¹⁾.

Millest süda täis, sellest suu räägib. Mussolini kirjutas Machiaveli teooriast, kirjutas sellest, kuidas riigivõimu kätte püüda ja kõvendada ja kuidas sellel alal Cesare Borgia kõige hiilgavamaks eeskujuks kõlbab, nagu seda Machiaveli juba mõne saja aasta eest arvas. Seesama Cesare Borgia, kes oma vastaseid ja sõpru kihvtiga, pistodaga ja igasuguste teiste sõjariistadega hävitas, et aga oma võimu laiendada ja kõvendada.

Mussolini kirjutas Machiaveli teooria õigustamiseks väitekirja ja see oli imeruttu vilja kannud. Tema poolehoidjad ja lähemad kaastöölised on machiavelismi ja Cesare Borgia eeskujuga teostama hakanud.

Vastarinna juhi Matteotti tapmine annab sellest hiilgavat tunnistust.

Matteotti tahtis parlamendis mitme kõrgema ametniku ja Mussolini partei tähtsama tegelase kuritarvitusi ja seadusevastaseid affaire paljastada. Itaalia ajakirjanduses on sar-

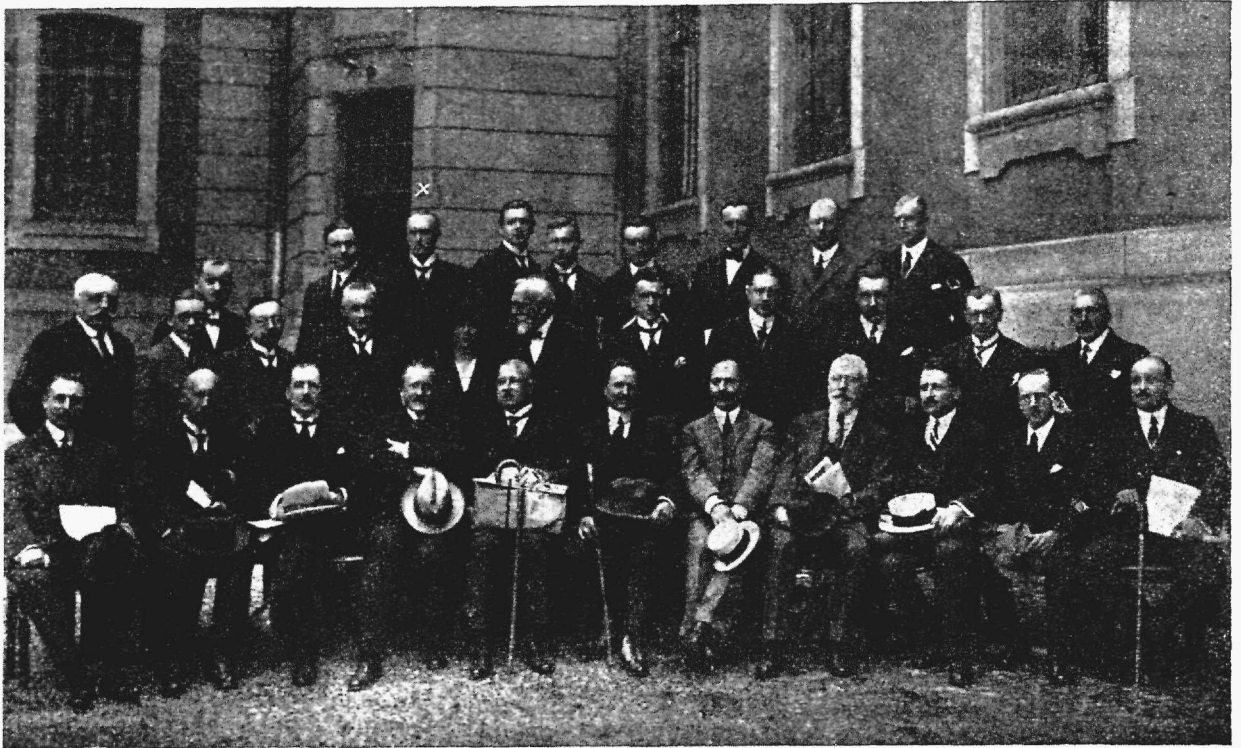
nased valitsuse erakonna meeste paljastused peaaegu sama võimatud kui Venemaal. Selleks olnud ta rohkesti tõendavaid dokumente kogunud ja tahtnud need nüüd kuuldavale tuua. Aga teel parlamenti langesid Mussolini mehed tema kallale, panid ta autosse ja sõitsid eemale. Et see Roomas päise päeva ajal sündida võib, on sellega seletatav, et politsei mustasärgimeestest ehk n. n. fascistidest koosneb ja järjekult oma parteist mõrtsukaid nende „polii-

Itaalia sotsialistide juht, kelle fascistid tapsid ja põletasid.

1) Vaata „Agu“ nr. 23., 1924.

Esimene rahvusvaheline telegraafiagentuuride esitajate konverents Bernis, tänava juunikuul.

ETA esitaja hra J. Lintrop (×).

tilises“ ja „riiklises“ töös palju ei eksita. Kui siis ohver kõrvale viidud, riisutakse temalt kardetavad dokumendid, piinatakse teda ja torgitakse lõpuks pistodaga surnuks. Laip põletatakse ära, nagu seda kuulus Pariisi mõrtsukas Landru oma ohvritega tegi.

Kõik, nagu Cesare Borgia ajal, kõik tema eeskujul, millest Machiaveli nii vaimustatud ja kes nüüd Mussolini väitekirja kaudu fascistidelegi eeskujuks saanud!

Nagu nüüd selgub, on Mussolinil tema võimuharutamisel ja võimukaitsemisel väga kahtlane element toetanud; selle õige pale hakkab nüüd alles avalikuks tulema. Suurte ja vastutusriikaste kohtade peale on Mussolini „sõbrad“ ja „lähedased“ nimetanud, kes ka muidu väga agarad ja tublid olnud, muudkui, et nad muu seas kuritegusid, alates kelmustega ja lõpetades mõrtsukatöödega, ei põlga.

Oli tarvis vastasrinna suurt ohvrit Matteotti näol, et Mussolinigi kohkuks ja enese rehabiliteerimiseks käsu annaks kurjategijaid tabada ja vastutusele võtta. Nüüd langeb aga üks kate teise järele ja selgub, mis see fascism õige on. Juba viimaste parlamendi valimiste järele tõid Euroopa demokraatlikud ajalehed teateid, et Itaalias fascistid valimisi niisamuti teinud, kui enamlased Venemaal. Nüüd tagant

järele tuleb avalikuks, et Matteotti tapjad ka valimiste-kangelaseks olnud ja füüsilise jõuga vastaseid kõrvaldada katsunud. Kuritegusid, ajalehtede toimetuste, elukorterite rüüstamisi ja tapmisi on fascistide poolt nende võimulepääsemisest saadik toime pandud, aga sellest on vähe ehk mitte midagi avalikuks teha lastud.

Meie ei hakka siin Matteotti tapmisloos üksikasju tooma, neid on igas ajalehes juba küllalt olnud. Küll aga soovime kõigile Mussolini austajatele ja fascismi ülistajatele — ja neid ei ole meil mitte vähe! — et nad oma vaateid revideeriksid.

Kahtlemata on isiklikel reshiimil, diktatuuril, nagu see Itaalias maksmas, mitmed kõvad küljed ja teatud ajajärgul, kui riigivõimu tähtsamaks ülesandeks nimelt korra alalhoidmine, võib seda parlamentlisest korrast ehk paremakski pidada. Aga diktaatorid ei saa harilikult muidu riigijuhtijaiks, kui suure karja õnnelikkude toetusel, kes aga selle toetuse eest enesele tasu nõuavad. Seda antakse kohtade näol. Raske on aga juhil oma „truid“ poolehoidjaid ja järgrid vaos hoida. Vastasrinna sõnatuks ja vaikseks tegemine on selle kõrval palju kergem. Seda oleme Vene lähemast minevikust näinud, sedasama hakkab ka Itaalia diktatuur meile tõestama. Vastasrinnale ei

anta diktatuuri mail sõnavabadust ja see annabki diktatuuri poolehoidjatele julgust. Sest avalikku häält kardetakse rohkem, kui kohut ja karistust. Itaalias ei olnud aga Matteotti tapjatel, nagu ka teiste kuritegude puhul fascistidel, üldse kohut karta. Kogu Itaalia poliitvõimu juht andis, nagu väljamaa lehed teatavad, ise Matteotti mõrtsukale valepassi ja puutus temaga kokku veel pärast mõrtsukatöödki. Poliitvõim on aga diktatuuri juures üks tähtsamatest instituutidest riigis ja selle juht on diktaatori parem käsi. Muidugi, tagant järele, tõendatakse nüüd, et pahem käsi ei teadnud, mis parem tegi.

Nüüd, tagant järele, annab Mussolini pühalikke töotusi fascistide vaoshoidmise ja parandamise kohta. See on harilik meelega paranduse töötus sissekukkujate juures. Vaevalt on aga uskuda, et asi selle järele palju paraneb, kui süsteemi ei muudeta. Diktatuur jääb aga diktatuuriks, ta peab vastasrindu väevõimu abil alla suruma, vastasel korral ei suuda ta ise püsida. Ta peab machiavelismi teooria järele käima. Selles on tema ajutine tugevus, selle tagajärjel ta harilikult ka langeb, kord varem, kord hiljem.

KOJAMEES.

J. PARIJÕGI.

Kui mina läksin jälle poissmeeste kasarmusse neid kartulikoori ja leivakoorukesi tooma, siis panin kelgu kasarmu trepi kõrvale ja läksin kojamehe tuppa. Kui mul aega palju oli, et koju kiiret ei old, siis võisin kojamehe tuppa minna käsa soendama ja juttu rääkima. Kojamees rääkis ühtlugu minuga juttu, ikka oma elust ja vahest muud juttu ka. Mina olen kojamehe sõber. Tema ise ütles, et mina olen tema hea sõber.

Kui mina sisse läksin, siis kojamees istus ahtju ees ja rääkis tulega. Viinapudel, leivakanikas ja silgukauss olid laual. Mina sain kohe aru, et kojamees on täna vähe viina trimband. Sest temal on niisuke mood, et kui viina on saand, siis räägib igatühega juttu; aga kui kedagi ei ole, siis räägib asjadega ka, justkui tulega ja lauaga ja ... Kui teed mööda kõnnib, siis räädib iseenesega ka ja vehib kätega.

Läti skoutide paraad Tallinnas.
Ridade vahel ees Läti saadik Eestis, hra Seskis.

Foto Argus.

Nüüd rääkis tulega, et: „no põle ikka, põle, siis saab sooja ja kõik.“

Kui mind nägi siis, enam tulega ei rääkind, ütles mulle:

— No tule sina ka sooja, tule!

Mina võtsin kindad käest ära ja istusin ahjuäärde sooja. Kojamees pakkus mulle ka viina, et: „võta!“ et: „siis hakkab veri kiiremini käima.“

Aga mina viina ei võtnud, sest mul on nüüd viin maas. Ühekorra ennemalt kojamees andis mulle, siis mina võtsin ja jäin purju, et ei saand enam hästi Salumäest allagi, pidin maha kukkuma koortekorvi ümber ajama. Siis oli kole paha olla, pidin oksendama ja... Kodu sain ema ja isa käest riielda ka. Siis viinajätsin maha. Ehk kui just liiga peale ajab, siis panen aga mokad külge, justkui isagi vahest teeb kui viina ei taha.

Kojamees ise trimpas küll, rääkis vahest minuga juttu, vahest puuhaluga.

Siis hakkas seda kreiskooli juttu rääkima. Et kui tema kreiskoolis käind, siis old ka ühekorra purjus. Koolihärra saand teada, annud kepiga ja pand nurka seisma.

Kui kojamees vintis oli, siis rääkis ühtelugu seda juttu, kuidas tema linnas kreiskoolis käind. Et neil old kõigil mustad riided ja valged kaelarätikud ja koolihärral old suured prillid ees ja pikk kepp käes. Et kui keski poistest vähe piiksatand, siis saand kohe kepiga. Ja kõik pidand saksa keelt rääkima, ikka, et: „vunts-vants, vunts-vants!“

Kojamehel oli nüüdki üks saksa keele laul peas, mis ta mulle ühtelugu ette laulis. Muist laulu jäi mulle ka pähe, aga muist ei jäänd. See oli, et:

— Mariast-preili klein und wein,
Maria junge preil.

Aga mis see tähendab, seda kojamees mulle ei seletand, et mina ei saa aru. Sel laulul oli niisuke kurb viis.

Kui mina kodu isa käest ühekorra küsisin, et miks see kojamees nüüd saksa ei ole kui kreiskoolis on käind, siis isa ütles, et kojamees ei ole kedagi kreiskoolis käind. Tema ise on hakand aga mõtlema, et on käind kreiskoolis

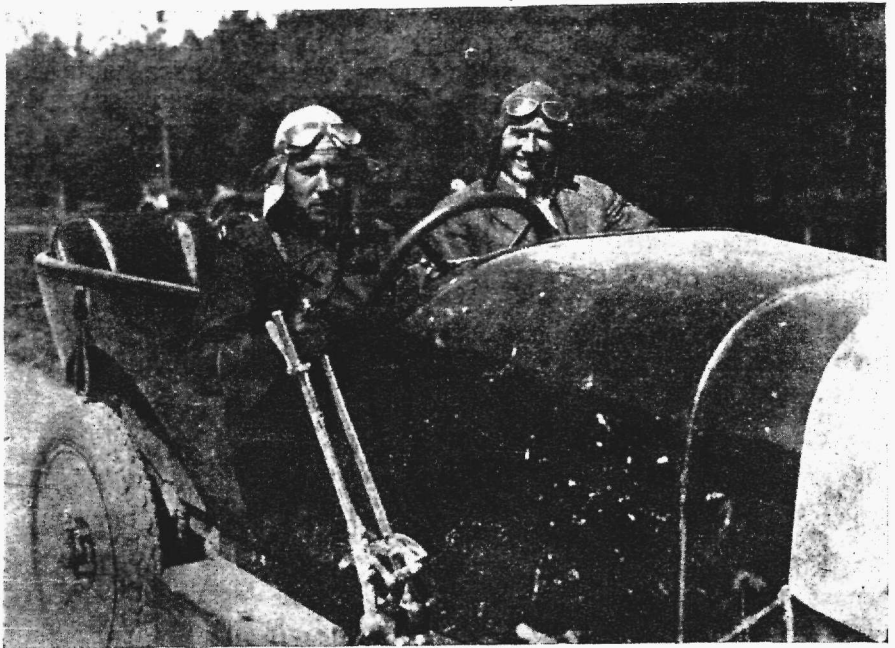

Foto Argus.

Autode võidusõit messi ajal Tallinna lähedal Liiva maanteel.
1 kilom. sõitis kõige kiiremini ära „Oppeli“ auto (30 sek.) Juht ins. John.

ja... siis nüüd arvabki, et on ikka päriselt käind kreiskoolis. Aga ei ole kedagi.

Mina ei teadnud ka, küsisin nüüd kojamehe käest uuesti:

— Ütle, kas sa oled ikka päris tõesti kreiskoolis käind?

Tema ütles:

— No miks ma ei ole. Kas sa siis ei usu? No miks ma ei ole. Jah, olen küll. Siin on veel praegugi kramm pale peal, mis kreiskoolis sain. Vaata, kus kramm! Kas nüüd usud?

Temal oli kramm pale peal küll, ja nüüd mina uskusin ka. Tema oli ühe Pärnu poisiga riidu läind, ja siis saigi pale peale krammi.

Ma küsisin tema enese käest seda ka, miks ta siis nüüd saksa ei ole, kui kreiskoolis on käind ja saksa keelt oskab. Oleks nüüd ka mõni kirjutaja või meister. või...

Siis tema rüüpas jälle viina ja ütles:

— Kas tead, sõber, ma sulle räägin... Kas oled minu sõber? Kas oled minu hea sõber?

Tema pani käe minu õlale ja hakkas ise nutma.

Minul oli hea meel, et niisukese mehe sõber saan olla, kes kreiskoolis käind, ja ütlesin:

— Ja olen sõber.

Siis tema ütles:

— Eks Jumal nuhtles. Eks ma hakand jooma ja kukkund sedasi läbi. Nüüd on minu koolivennad kõik kirjutajad ja ahukatid ja üks on kirikuhärra, aga mina ei ole kedagi.

— Aga miks Jumal nuhtles?

Siis tema võttis jälle viina, oli kurb ja nuttis. Ja siis hakkas rääkima:

— Kui koolist ära tulin, siis hakkasin viina jooma. Teenisin ikka leiba ja jõin viina ka.

— Ah siis viinajoomise pärast Jumal nuhtleski?

— Ega viinajoomise pärast üksi nuheld, aga ma tegin muud pattu ka. Tegin leivaga pattu, aga leivaga ei tohi pattu teha. Sellepärast siis Jumal nuhtleski.

Tema tegi leivaga sedaviisi pattu, et sidus nõõri otsa ja vedas taga mööda tolmust maanteed.

Mina küsisin:

— Miks sa siis leiba taga vedasid? Leiba ei tohi narritada, leib on vanem kui sina. Kui leivatükk maha kukub, siis pead enne suud andma ja siis lauale panema. Meil vanaema teeb ühtelugu sedasi ja meie peame ka tegema. Kas sa siis seda ei teadnud?

Tema ütles:

— Eks ma old rumal. Jah... ja ise ütlesin veel: „jookse nüüd minu järel, kuidas mina sinu järel jooksin.“

Mina küsisin:

— Kuidas sa leiva järel jooksid?

Tema ütles, et kui leiba teenib, siis jooksebki. Aga mina küll ei tea kuidas ta siis jookseb. Aga leiba narritada küll ei tohi, sest leib on vanem kui meie. Vanaema ütles, et kes leiba narritab, sellega võib veel tea mis juhtuda ja pärast saab põrgu ka.

Kojamees on ikka paha mees küll, kui sedasi leiba narritab. Vaata, et see on paras temale, et ei saand temast saksa ja nüüd ühtepuhku peab kurb olema. Ja mina ei tahagi niisukese mehe sõber olla. Mis ta siis veab nõõri otsas leiba taga mööda tolmust maanteed. See on old ikka suvel, rukkilõiku ajal. Maantee on tolmmand, ja inimesed on lõigand rukist. Siis temal

surd isa ära ja tema saand sada rubla raha. Ja kohe läind Suigu kõrtsi raha maha jooma. Aga teisi mehi ei old kedagi kõrtsis. Siis tema läind külasse ja rukkiväljale ja öeld meestele, et: „tulge kõrtsi jooma, mina ostan teile viina ja maksan joomise ette kuuskümmend kopikat päevas ka.“ Ja siis on moonamehed ja kõik kõrtsi läind. Ja siis on joodud nii kaua kui raha otsas. Ja siis on tema leiba mööda teed taga vedandki.

Naljakas mees ikka küll! Nüüd aga istub ahju ees ja nutab, justkui saaks veel seda tagasi.

Mina istusin veel tükk aega seal. Tema ikka istus ja nuttis ja rääkis oma lugu jo mitmendat korda. Siis tuli minul temast hale meel, mõtlesin, et: „no, olen pealegi veel tema sõber“ ja küsisin:

— Aga tea ehk saad andeks, kui ilusti palud. Ehk Jumal annab siis andeks ega nuhtle enam.

Kojamees ütles:

— Ei seda andeks saa. Kui leiba narritad, siis andeks ei saa. Kui muud pattu teed, siis saad küll andeks, aga kui leivaga pattu teed, siis ei saa. Sest leib on vanem kui meie.

Kui mina kartulikoored ja leivakoorikud kätte sain, siis hakkasin tulema. Tee peal oli kojamehest ikka kahju küll, et tema sedasi leivaga pattu tegi ja enam andeks ei saa. Aga ma ikka olen tema sõber veel edasi. Eks siis pärast saa näha.

Ega tea, ehk saab andeksiki. Kojamees ise ei tea aga. Ma küsin vanaema käest, vanaema teab küll, kas saab andeks. Kui Joosep suvel kogemata pääsukese pesa katki tegi, siis meie ka nutsime ja arvasime, et Joosep saab põrgu. Aga ei kedagi, vanaema ütles, et kui kogemata läks ja kui Joosep hea laps on, siis saab andeks ja saab taeva.

TARTU ÜLIKOOI SISEHAIGUSTE KLIINIKUD.

(Katkend arstiteaduskonna ajaloost.) Dr. H. NORMANN.

Tartu ülikooli sisehaiguste teaduskonna kliinik, ka meditsiinkliinikuks nimetatud, mis vanade puude varjus Doomimäel asub ja kus nii palju inimesi kannatuspäevil arstiabi leidnud ning mitmed põlved arste oma kliinilise hariduse saanud, võib uhkelt enam kui 100-aastase mineviku peale tagasi vaadata.

Kohal, mil praegu sisehaiguste kliinik, asusid kauges minevikus Tartu linna garnisoni kasarmud ja sõjaväe haigemaja. Sel haige-

majal olid esmalt tarvitada ruumid, mis linna piiridest väljaspool asusid, kuid toodi hiljem Doomi kasarmutesse üle. Kuna aga Doomimägi juba 12. detsembrist 1802. aastast sellekohase eeskirja põhjal ülikoolile allus ja tolleaegsel ülikooli valitsusel kavatsus oli kasarmu ruume ülikooli kliinikute jaoks ümber ehitada, hakkati samme astuma, et sõjaväe haigemaja jälle linna piiri taha mahutataks.

10. novembril 1804. a. tuli ka ikask kasar-

Prof. dr. med. E. Masing,
praegune Tartu ülikooli arstiteaduskonna
sisehaiguste kliiniku juhataja ja sisehai-
guste professor.

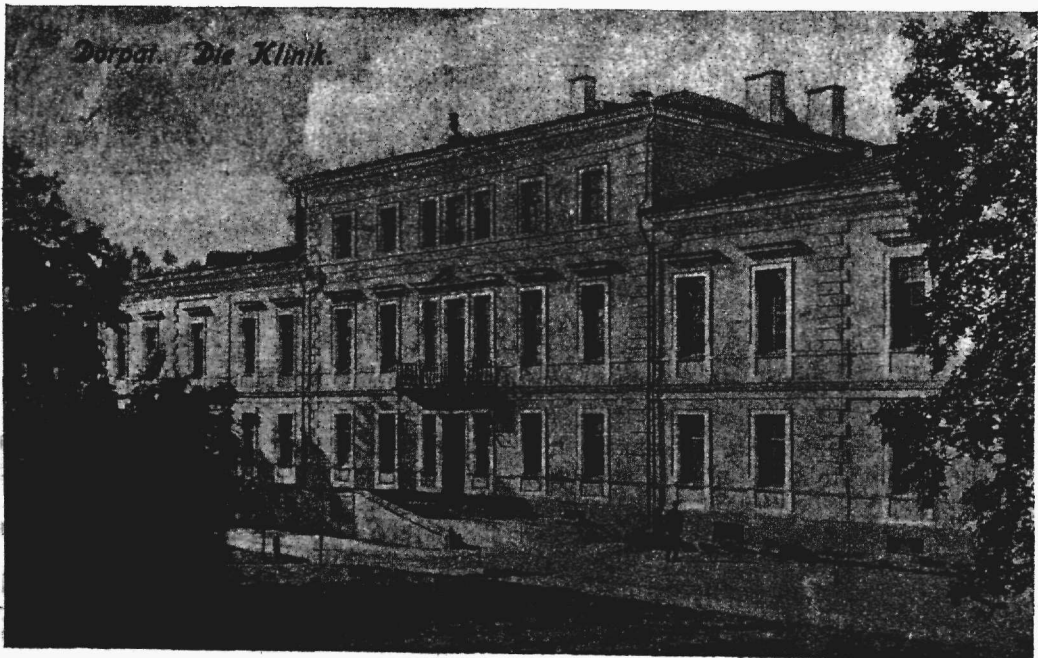
mud ülikooli esitajatele üle anda. Ehituskom-
misjon arhitektuuri-professori J. Krause juha-
tusel asus hoolsalt tööle, kuid möödus veel ter-
ve aasta, enne kui eeltöödega lõpule jõuti.

Ka Doomimägi ise, mis meie päevil tartlas-

tele nii meeldivaks ja armsaks jalutuskohaks
saanud, nõudis põhjalikku kordaseadmist. Tol
ajal oli Doomimägi üks päratumaist nurkadest
Tartus, kus aastasadade jooksul kogunud prü-
gihunnikud ja kivide lademed seisid. Ei kas-
vanud seal ühtki puud, ka polnud siin pea
ühtki ehitust näha, välja arvatud püha Diony-
sose katoliku kiriku varemed. Et aga Doomi-
mägi lähedalt seotud oli ehitada kavatssetavate
kliinikutega, siis planeeriti see lage ja päratu
maatükk, tõmmati teed risti ja põigiti läbi ning
istutati igale poole puud.

Doomimäe kordaseadmise läbi pidid uued
kliinikud kättesaadavaks saama mitte ainult
ülikooliga seotud inimestele, vaid ka teistele
Tartu elanikkudele, ühtlasi aga kavatses ka
ülikooli valitsus Doomimäe tartlastele meel-
divaks jalutuskohaks muuta, mis meie päevil
ka igapidi korda läinud. Kuid Doomimäe kor-
raldus nõudis palju aega ja jõudis lõpule alles
1815. aastal.

Palju kiiremini edenes vanade kasarmute
ümberehitamine kliinikuteks. Ehitusega tehti
algust 1806. aastal; see kestis kuni 1808. a. su-
veni, kuigi keskkorra ruumid alles hiljem juure
ehitati. Uus ehitus, kuhu viibimata sisehaiguste,
haava- ning sünnitusabi-kliinik üle viidi, koos-
nes keldriruumest ja veel kahest korrast.
Teise korra pahempoolsesse otsa asus sise-
haiguste kliinik, kuma parempoolne osa haava-
kliiniku jaoks määrati. Kumbki kliinik sai tar-
vitada ühe saali ja 6 tuba. Keskkorra ruumesse

Tartu ülikooli arstiteaduskonna sisehaiguste kliinik Doomimäel.

Tartu ülikooli sisehaiguste hospital-kliinik
 Maarjamõisa väljal (asub pahempoolse hoone ülemisel korral, kuna all närvikliiniku ruumid. Kõrvalmaja on ülikooli hospital-haavakliinik).

aga asus sünnitusjaoskond, kuuldeseal üliõpilaste tarvis ja sidumismaterjaali jaoks määratud tuba.

Esimeseks kliiniku juhatajaks sai prof. Daniel Balck. Assistentide oli ainult üks, kes ühtlasi ka haava- ja sünnitusjaoskonna arsti kohuseid täitis. Voodide arv ulatas kliiniku avamisel ainult kümneni, ja alles 1818. aastal suurendati seda arvu kuni 15-ni. Mis haigete arvuks puutub, siis on 1808. aastast kuni 1817. a. 456 inimest kliinikus abi saanud, arv, mis müüdugi meie aja arvudega võrreldes väike on.

Praegu on sisehaiguste kliiniku juhatajaks prof. dr. med. Ernst Masing, kes kogu oma tööjõu nii haigetele kui ka oma kuulajatele pühendab ja üliõpilaste seas tõsist lugupidamist on suutnud võita.

Kliinik asub praegu samus ruumes, mis üle 100 aasta tagasi ehitatud. Hoone alumisel korral asub kliiniku puht-teaduslik raamatukogu, laboratooriumid, ülikooli apteek, köök ja toad meditsiinipersonaali jaoks. Üles teisele korrale viib lai kivist trepp, mis kahte harru jaguneb. Seal asuvad haigete III klassi palatid: parempoolses otsas naiste, pahempoolses otsas meeste jaoks. Peale selle on seal auditoorium 200 kuulajale, suur ja avar ruum, mille lagi neljale antiik postile toetub, laboratoorium üliõpilaste jaoks ja vannituba. Katusealus keskkorras asuvad II klassi palatid, kokku 5 tuba ja mõni kõrvaline väike ruum. Oluliseks seisab veel väike ühekordne kivist ehitus, kus praegu

kliiniku ambulatoorium, varem polikliinik, asub. Mis lõppeks haigete arvusse puutub, siis on läinud aastal kliinikus ravitsemisel olnud 1049 isikut, kuna ambulatooriliselt abi on saanud 955 inimest, arvud, mis meie kitsaste olude kohta sugugi nii väikesed pole.

Peale teaduskonna sisehaiguste kliiniku on meie ülikooli juures veel kaks sisehaiguste kliinikut: Polikliinik, mis asub ülikooli peahoone kõrval seisvas kivimajas ja sisehaiguste hospital-kliinik Maarjamõisa väljal.

Polikliiniku tegevuse algpäevad ulatuvad 1805.—1809. aastate vaheajaga, kuna täpsed teated aga puuduvad. Esimeseks juhatajaks oli prof. D. Balck, kes alguses 1 tunni nädalas, pärast aga töö laienemise tarvidust ära tundes 2 tundi päevas kliinilisi loenguid hakkas pidama. Balck'ile järgnes terve rida teadusmehi, kes ühtlasi ka sisehaiguste teaduskonna kliiniku juhatajaks olid.

Praegu juhatab Tartu ülikooli rektor prof. H. Koppel, väsimatu tahte ja armastusega töö juures olles.

Mis polikliiniku ülesannetesse puutub, siis antakse seal vaesematele elanikkudele maksuta arstiabi, nii ambulatooriliselt kui ka haigete kodus, kuna viimast ülesannet teostavad lõpukursuse arstiteadlased-praktikandid, professori ja selle assistentide juhatusel end praktilise arsti ellu süvendades ja tema tegevusega harjutades.

Tartu Jaani kiriku tornist vaadatuna. Esiplaanil (X) ülikooli polikliinik. Polikliiniku kõrval näha pildi parempoolses nurgas osa ülikooli peahoonet. Tagaplaanil puude varjus ülikooli tähetorn Doomimäel. Pahempoolses pildi osas paistab linna raekoda.

Lõppeks veel mõni sõna sisehaiguste hospital-kliinikust. Kuna teaduskonna kliinikus enam haigustest kui haigetest õpetatakse, enam tüübilisi haiguste juhuseid näidatakse, astub hospital-kliinik tegevale elule lähemale, kuigi õpetajal oma õppetegevuses on täieline vabadus.

1837. aastal osteti Vene riigi kaudu Tartus, Kalamehe tänaval asuv kivimaja, mis keskhaigemajaks kavatseti ümber ehitada. Ehitusega tehti algust ja juba 1841. a. avati nimetatud majas haigemaja. Tema juhatajaks oli Tartu maakonna-artist, kuna majanduslik külg Tartu magistraadile allus. Sarnasel kujul töötas nimetatud haigemaja kuni 1870. aastani. Sel aastal tegi Liivimaa kuberner linnale ettepaneku haigemaja omandada, kuid magistrat, kartes suuri kulusid, polnud nõus ja arvas paremaks oma haigeid teatud maksu eest ravitsemisele anda. 1880. aastal läks juhatus linnaarsti kätte ja aastal 1890 tegi tolleaegne Liivimaa kuberner Sinovjev haigemaja üleamarstile dr. Strömberg'ile ülesandeks hoonet lasta remonteerida ja ümber ehitada, mis ka läbi viidi. Selle tõttu avanes siis võimalus ligi 100 haiget ravitsemisele võtta.

1845. aastast peale sai ülikool õiguse üht jaoskonda õppetegevuseks kasutada, ja sellest võrsuski ajajooksul meie praegune hospital-sisehaiguste kliinik.

Esimeseks juhatajaks sai prof. Guido v. Samson-Himmelstiern. Hospital-kliinikus töötamine oli algul sunduslik ainult riigi-

stipendiaatidele, pärast aga ka teistele üliõpilastele. Nimetatud kliiniku tähtsus aga sai pea selgeks, kuna siin noored arstiteadlased kõige paremate tagajärgedega hakkasid õppima haigeid läbi vaatama ja haiguselugusid ning retsepte kirjutama.

Eesti riigi rajamisest peale asub sisehaiguste hospital-kliinik Maarjamõisa väljal ühes hoones närvikliinikuga. Kliinik on uemaile nõuetele vastavalt sisse seatud ja igapidi ajakohane. Õppetool on esialgu vaba, kuna kohast õppejõudu seni veel pole leitud. Aju-tise juhataja kohuseid täidab meie tuntud närviarst prof. L. Puusepp.

Nagu näeme, on Tartu ülikooli sisehaiguste kliinikuil seljataga pikk iga — kirju aeg, kus nii palju tuntud väljamaa õppejõude üksteisele järgnes, andes Eestile — ja mitte ükski Eestile — palju tegelikke arste ja tuntud teadusmehi, kellest praegu mitmed Tartu ülikooli professoriteks. Seepärast ei tohiks see töö üleiarune olla, kuna sisehaiguste kliinikud teiste kliinikute „emakliinikuteks“ on ja seega meie kodumaal sisemeditsiini kui arstiteaduse tähtsama osa arenemise võimaldanud, nii et kliinikud ka laiemate hulkade tähelepanu ära on teeninud.

Loodame, et kättevõidetud vabaduse järele, kus meid ükski väline võim ja mõju enam ei rõhu, meie teadus, ka sisemeditsiin, vabalt saab areneda, vana kuulsust Tartu ülikoolile alles hoides ja ka uusi teid ja arstimisviise leides inimeste üldiseks kasuks ja heakäiguks...

LINNAVAHT JA TOLSTOI JÜNGER.

MAKSIM GORKI järele —t.*)

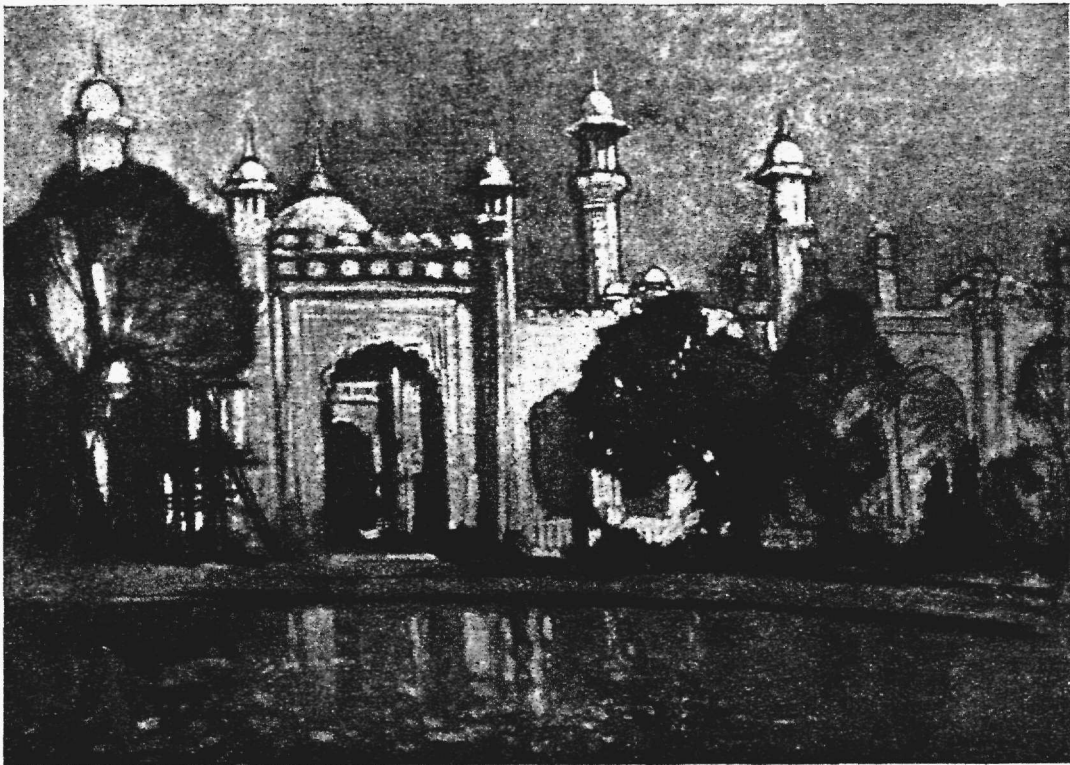
Gurij Pletujov arreteeriti ja viidi Peeterburi „Risti“. Esimesena kõneles mulle sellest linnavahat Nikiforõtsh, kohates mind hommikul vara tänaval. Sammudes mulle vastu pikkamisi ja uhkelt kõikide oma aumärkidega — nagu paraadilt tulles, tõstis ta käe mütsi juure ja möödus must vaikides, seisatus aga kohe ja hüüdis vihase häälega mulle kuklasse:

oli samasuguses sõbralikus vahekorras, nagu minuga.

Enda jalgade peale vaadates küsis Nikiforõtsh üksikõikselt:

— Kas sa ei tuleks minu poole?

Õhtul läksin tema poole; ta oli just tõusnud magamast ning jõi voodiserval kalja, kuna ta naine akna juures küürutades parandas pükse.

India paviljon Briti näitusel.

Inglise kunstniku Richmondi joonistuse järele.

— Täna öösel arreteeriti Gurij Aleksandrovitsh... Ning, käega lüües, lüües juure tasemini,

— Kadunud, see noormees!

Mulle näis, et ta kavalais silmis hiilavad pisarad.

Ma teadsin, et Pletujov ootas arreteerimist; ta ise hoiatas mind ja soovitas endast eemale hoida niihästi minul kui ka Rubtsovil, kellega

*) M. Gorki sulest ilmus läinud aastal raamat: „Minu ülikoolid“. Need on mälestused tollest ajast, kui ta veel rändas ja juhuslikult ühel või teisel alal kehalikku tööd tegi. Siin avaldatud katkendis jutustab ta oma juhtumistest ja elamustest Kaasanis, kus ta pagarikojas töötas. See oli üheks tema „ülikooliks.“

— Vaat mis — ütles vanamees, silütades oma karvast rinda ja vaadeldes järelmõttelikult minu peale. — Arreteeriti! Ta juurest leiti kastrul — selles keetis ta värvi keisrivastaste lendlehtede jaoks.

Ja põrandale sülitades karjus ta vihaseilt naise poole:

— Anna püksid siia!

— Kohe, — vastas see pead tõstmata.

— Haletseb, nutab, — kõneles vanamees silmadega naist tähendades. — Ka minul on hale meel. Kuid — mis tohib üliõpilane teha keisrile?

Ta hakkas end riietama ning ütles:

— Ma lähen momendiks välja... Pane teemasin üles!

Naine vahtis liikumatult aknast välja, kuid niipea, kui mees kadus ukse taha, pööras ta end kähku ümber ning sirutas ukse poole kõvasti kokkupigistatud rusika ja ütles õelalt läbi paljastatud hammaste:

— O, vana raibe!

Nägu oli tal nutust tursunud, pahemat silma kattis peaaegu terveni sinine muhk. Tõusis üles, läks ahju juure ja sosistas teemasina kohale kummardudes:

— Petan teda! Kui petan — ulub! Hundi-na ulub. Sina ära usu teda, mitte üht sõna ära usu! Ta püüab sind. Valetab, — mitte kellestki pole tal hale meel. Kalur! Ta — teab kõik, mis puutub teisse. Sellest elab. See on tema rõõm — inimesi püüda...

Ta tuli mulle üsna lähedale ja ütles paluva häälega:

— Kas kallistaksid mind, ah?

Mulle oli vastik see naine, kuid tema silmist vaatas niisugune tige, terav mure, et sülelesin teda ja hakkasin silitama ta karedaid juukseid, sassis ja rasvaseid.

— Kelle järele ta nüüd valvab?

— Mingisuguseid isikuid Rõbnorjadskist, numbritubadest.

— Kas sa ei tea nime?

Ta vastas naeratades:

— Vaat, kui ma ütlen talle, mis sa minu käest küsid...

— Tuleb...

Ta hüppas ahju ääre.

Nikiforõtsh tõi pudeffi viina, marjasahvti, leiba. Istusid teed jooma. Marina, kes istus mu kõrval, kostitas mind iseäranis hästi, vaadates mu otsa terve silmaga, ta mees aga manitses mind.

— See on nägematu side — südameis, kontides, noh — kisu, rebi ta välja? Tsaar on — rahvale — Jumal!

Ja ootamatult küsis:

— Sina oled lugenud raamatuid, lugenud pühakirja. Noh, kuidas — kas sinu arvates on seal kõik õige?

— Ei tea.

— Minu arvates on kirjutatud üleliigset ja mitte vähe. Näiteks — mis puutub kerjustesse: Öndsad on vaesed — kuid mis poolest? Vähe öeldud. Ja üldse — vaeste kohta — väga palju arusaamatut. Tavis on eraldada vaest inimest, kes vaeseks jäänud, vaene — tähendab — halb! Aga kes vaeseks jäänud — see, võib olla, on ainult õnnetu. Nõnda on vaja kalkuleerida. Nii on parem.

— Miks?

Ta vaatas uurivalt mulle näkku ja vaikis,

siis kõneles arukalt ja kaaluvalt, nähtavasti läbimõeldud mõtteid:

— Evangeeliumides on palju halastust — kuid halastus on kahjulik asi. Ma arvan nõnda. Halastus nõuab suuri kulusid niisuguste inimeste heaks, kes pole tarviliikud või on koguni kahjulikud. Vaestemajad, vanglad, hullumajad. Tarvis on aidata terveid, tugevaid inimesi, et nad ei kaotaks jõudu. Kuid meie aifame nõrku — kas suudad teha nõrga tugevaks? Sellepärast nõrgenevad tugevad, kuid nõrgad — istuvad neil kaela peal.

Palju on vaja ümber hinnata. On vaja arusaamisele jõuda, et elu juba ammu kaldus kõrvale evangeeliumist, et tal on — oma käik.

Näed, mispärast hukkus Pletujov? Halastuse pärast. Annetame kerjustele, kuid üliõpilased hukkuvad. Kus on siis arm?

Esimest korda kuulsin neid mõtteid niisuguses järnsus vormis, kuigi olin puutunud kokku nendega juba varem — nad on elavamad ja rohkem laiali lagunenud kui arvatakse.

Aasta seitsme eest, kui lugesin Nietzsche't, tuli mulle selgesti meele Kaasani linnavahi filosoofia. Ütlen muuseas: harva olen leidnud raamatus mõtteid, mida pole kuulnud ennem — elus.

Kuid vana „inimestepüüdjä“ rääkis ja rääkis, liities sõrmedega kandiku ääre vastu oma sõnadele takti. Ta kuiv nägu oli krimpsus, ta ei vaadanud minu peale, vaid heledakspuhastatud teemasina vaskpeeglisse.

— Sul on aeg minna — tuletas naine talle kaks korda meele, tema aga ei vastanud, ajas sõna sõna järel oma mõtteniidi otsa, ja äkki läks see teisele teele:

— Sina — noormees, oled tark, kirjaoskaja, kas sulle on kohane pagariamet? Võiksid raha saada teistviisi teenides majasteedi valitsust...

Teda kuulates mõtlesin, kuidas hoiatada tundmatuid inimesi Rõbnorjadi tänavalt Nikiforõtshi luure eest.

Seal, numbritoas, elas Sergei Somov, väljasaadetul, kes hiljuti tagasi pööras Ialuturovskist, — inimene, kellest mulle oli kõneldud palju huvitavat.

— Targad inimesed peavad elama hunnikus, nagu näiteks mesilased metsas või erilased pesades.

Majasteedi valitsus...

— Vaata — kell on üheksa — ütles naine.

— Kurat!

Nikiforõtsh tõusis üles, nõõpides mundrit.

Noh, pole midagi — sõidan voorimehega.

Jumalaga, vend. Astu sisse, ära häbene...

Lahkudes töötasin mitte kunagi enam „võõraks“ minna Nikiforõtsh'ile — vana mees mõjus

eemale tõukavalt, kuigi oli huvitav. Ta sõnad halastuse kahjulikkusest ärritasid mind ja sööbused tugevasti mu mällu.

Tundsin neis mingisugust tõde, kuid oli halb, et selle allikas oli — politseinik.

Vaidlused selle teemi üle põlnud haruldased, üks neist mõius iseäranis mu peale.

Linna ilmus Tolstoi jünger — suur, soonikas inimene, tumedanäoline, musta kitse-habemega ja paksude neegrihuultega. Kütürakile käies vaatas ta maha, kuid mõnikord viskas tagasi järsu liigutusega oma palja pea ja põletas oma tumedate, niiskete silmadega kirgliku läikega — midagi vihkkavat põles ta teravas vaates.

Jutlesime ühe professori korteris, koos oli hulk noori, nende seas peen preester, usuteaduse magister, mustas siidikuues, mis heitis kenasti varju ta kahvatule ilusale näole, mida valgustas hallide, külmade silmadega kuiv naeratus.

Tolstoi jünger rääkis kaua suurte evangeeliumi tõdede igavesest kõikumatuses: ta hääli oli vaikne, laused lühikesed, kuid sõnad kõlasid järsult ja neis tundus tõsise usu jõud. Ta saatis neid pahema käe ühetoonilise ja nagu lõikava liigutusega, paremat aga hoidis taskus.

— Näitleja — sosistati nurgas, mu kõrval.

— Jah, väga teatraalne...

Olin lugenud just hiljuti raamatut — vist Dreneri katolitsismi võitlusest teaduse vastu ja mulle näis, et siin kõneleb üks neist, kes usub kindlasti ilma pääsemisega armastuse jõu läbi, kes inimesearmastuse läbi on valmis teisi tappa ja põletama tuleriidal.

Ta oli riietatud valgesse, laiade käistega särki, mille peal oli miskisugune hallikas, vana kuub — ka see eraldas teda kõigist.

Oma kõne lõpul hüüdis ta:

— Nõnda siis, — kas Kristusega või Darwiniga.

Ta viskas selle küsimuse kivina nurka, kus istus tihedalt koos noorsugu ja kust hirmuga ja vaimustusega ta peale vaatasid noormeeste ja tütarlaste silmad.

Nähtavasti imestas ta kõne kõiki, inimesed vaikisid, mõttes päid alla lastes.

Ta saatis tulise pilgu kõigist üle ja lisas kindlalt juure:

— Ainult variseerid võivad katsuda ühendada neid lepitamata vastolusid ja neid ühendades valetavad häbematuult iseendile, rikuvad inimesi valega...

Preester tõusis kohalt, viskas tagasi oma kuue käised ja kõneles voolavalt, kihvtise viisakusega ja halfvakspaneva naeratusiga:

— Teil, nähtavasti, on variseeridest vul-

gaarne arvamine, mis pole mitte ainult toores, vaid ka täiesti ekslik...

Minu suureks imestuseks hakkas ta selgeks tegema, et variseerid olid tõsised ja ausad juudarahva seaduste kaitsjad ning alalhoidjad ja et rahvas läks nendega alati oma vaenlaste vastu.

— Lugege, näiteks, Joosep Flaviust.

Istmelt üles hüüates ja katkestades teiste juttu laia shestiga, hüüdis Tolstoi jünger:

— Ka praegusajal lähevad rahvad oma vaenlastega sõprade vastu, rahvad ei lähe oma vabal tahtel, neid aetakse vägivaldselt.

— Mis on mul tegemist teie Flaviusega?

Preester ja teised kiskusid vaidluse põhi-teemi vähemajaks osadeks, ja teem kadus.

— Tõde — see on armastus — hüüdis Tolstoi jünger, aga ta silmad kiirgasid vihkamisest ja põlgusest.

Ma tundsin end joovastatuna sõnadest, ei püüdnud kinni nende mõtet, maa kõikus mu all sõnade keerus, ja tihti mõtlesin meeleheitel, et terves ilmas pole rumalamat ja andetumat inimest kui mina.

Punaselt näolt higi pühkides karjus Tolstoi jünger vihaselt:

— Visake minema evangeelium, unustage ta, et mitte valetada! Lööge Kristus risti — see on ausam!

Minu ees kerkis küsimus: kuidas? Kui elu on katkestamatu võitlus õnne pärast — siis on armastus ja halastus takistuseks võitluse edukusele?

Ma sain teada Tolstoi jüngri nime — Klopskij — sain teada, kus ta elab ja läksin järgmise päeva õhtul tema poole.

Ta elas kahe mõisniku tütre majas, nendega istus ta aias laua taga, suure vana pärnapuu varjus.

Välimiselt pikk, nurgeline, kuivetanud, — riietatud valgesse pükstesse ja särki, mille lahiste hõlmade vahelt paistis ruske, karvane rind — nii sobis ta väga hästi mu ettekujutusega kodutumast apostlist, töökuulutajast.

Ta sõi taldrikult hõbelusikaga vaarmarju piimaga, matsutas paksude huultega ja puhus peale neelamist valgeid tilku hõredast kassihabemest. Teda teenides seisis üks tütarlaps laua ääres, teine toetus rinnale kokkupandud kätega pärnatüve najale, unistavalt vaadates tolmuse, palava taeva poole. Mõlemad olid riietatud kergetesse, sirelivärvilistesse riidesse ja nad olid väga üksiselele sarnased.

Ta kõneles minuga armastuse loovast jõust, ning sellest, et tuleb arendada hinges seda tunnet, mis ainuüksi võib „kõita inimese ilma-vaimuga“ — armastusega, mis elus igale poole laiali pillatud.

— Ainult sellega võib kõita inimesi! Ilma armastusest on võimata mõista elu.

Need, kes ütlevad: elu seadus on võitlus, — need on pimedad, kes määratud hukkamisele.

— Tuld on võimata hävitada tulega, samuti kurja kurjaga.

Kui aga tütarlapsed üksteise ümbert kinni hoides lahkusid, küsis see inimene, vaadates neile järele pilusilmil:

— Aga — kes oled sina?

Minu vastust kuulates trummeldas ta sõrmedega vastu lauda ja hakkas lõpuks rääkima, et inimene on inimene igal pool, ja et elus ei tule püüda paremale kohale, vaid tuleb kasvatada hinge armastuses inimeste vastu.

— Mida madalamal seisew inimene, seda lähemal on ta tõsisele eluseadusele — pühale tõe...

Ma kahtlesin veidi selles, kuivõrd ta on tuttav selle „püha tõega“, kuid vaikisin tundes, et ta minu seltsis tunneb igavust; ta vaatas mu otsa eemaletõrjuva pilguga, haigutas, pani käed kuklasse, sirutas jalad välja ja väsinult silmi kinni pigistades pomises nagu läbi une.

— Alistumine armastusele — on eluseadus...

Äkki värahtas, lõi käega nagu midagi õhust püüdes ja küsis ehmunult:

— Mis? Anna andeks, ma olen väsinud!

Ta sules silmad ja nagu valu pärast pigistas kokku hambad, kusjuures paljastusid nad; alumine huul laskus alla, ülemine kerkis ja hõredad vurrukarvad tõusid püsti.

Ma lahkusin, võttes kaasa ebameeldiva tunde ta vastu ja segase kahtluse ta tõsises.

Mõne päeva pärast, vara hommikul, viisin saiu tuttavale poissemehes dotsendile, joodikule — ja nägin veel kord Klopskij'i. Nähtavasti polnud ta öösi maganud, — nägu oli tuhm, silmad punased ja paistetunud — mulle näis, et ta oli joobnud.

Paks dotsent istus aluspesu väel gitarrega põrandal, keset segaminiaetud mööblite, õllepudelite ja üliriiete kaaost, istus kõilkudes ja mõirgas:

— Ha—las—tust!

Klopskij karjus järsult ja vihaseks:

— Pole halastust! Meie hukkume armastuse pärast ehk jääme alla võitluses armastuse

Unenäosaar.

Inglise kunstniku Valter Vesti maali järele.

eest, — üks ja seesama: meie oleme määratud hukkumisele...

Mu õlast kinni hakates viis ta mu tuppa ja ütles dotsendile:

— Küsi temalt, mis ta tahab? Küsi, kas temale on tarvilik inimesearmastus?

See vaatas mu otsa pisarsilmil ja pähvatas naerma:

— See on pagar! Ma olen temale võlgu.

Pistis käe tasku, võttis võtme ja ulatas mulle.

— Säh, võta kõik!

Kuid Tolstoi jünger võttis talt võtme ja lõi minu poole käega:

— Mine, pärast saad.

Ja viskas minult võetud saiad nurka diivanile.

Ta ei tundud mind, ja see oli mulle armas.

Ära minnes võtsin kaasa oma mälus tema sõnad armastuse pärast hukkumisest ja oma südames jätkuse ta vastu.

Varsti sain kuulda, et ta avaldanud armastust ühele tütarlapsele, kelle juures elas, ja selsamal päeval — teisele.

Tüdrukud jagasid teineteisele oma rõõmu ja see muutus vihaks armastatu vastu; nad käskisid kojameest ütelda, et armastatud apostel kohe koristaks end nende majast.

Ta kadus linnast.

Hispaania tants.

Inglise kunstniku Laura Knighti maali järele.

KEELEVEAD JA VASTUOKSUSED.

JOH. AAVIK.

Huvitav syntaksi viga on ka partitiivse subjekti kadumine. Selle asemel tarvitatakse ikka nominatiivist. Näit.: „selles hotellis elavad igal suvel väljamaalased“. Õigem on: „...elab väljamaalasi“, sest mitte kõik väljamaalased või teatavad väljamaalased, vaid ainult ebamäärane hulk. Mäletan yhe ajalehesõnumi päälkirjana: „Lehmad kadunud“*). Oleks

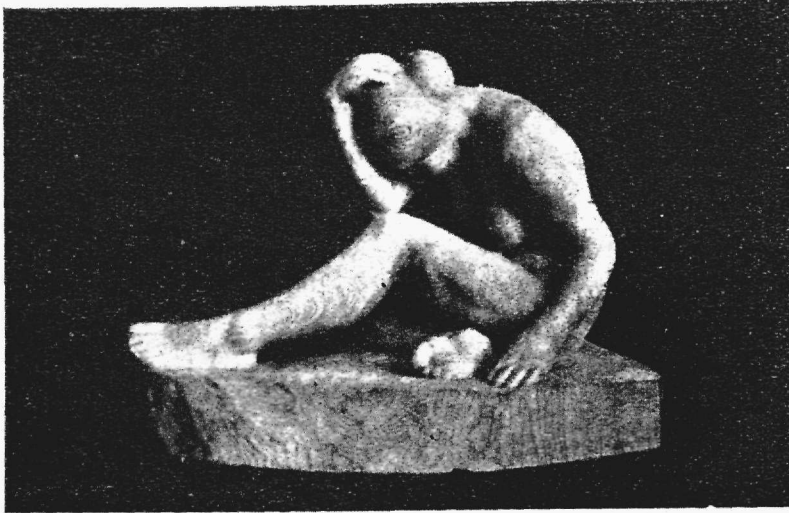
pidand olema „lehma kadunud“, sest kadund oli ainult mõningaid siin-sää. Samuti: „kylm õhk hakkas tuppa voolama“ (vahest siingi parem: kylma õhku hakkas tuppa voolama).

Tarvitatakse subjektis liig vähe partitiivi, siis tarvitatakse seda selle eest ja seda ohtramini objektis, nii et objekti alal võib kõnelda mingist partitiiv-tõvest või partitiivismist, s. o. eba-

*) See kuulutuse pealkiri ei ole igal juhtumisel mitte vigane ega ekslik. Pealkiri ei ole ju muud kui lühendatud lause. Sel juhtumisel võiks täielik vorm olla: „Minu lehmad on kadunud“ ehk: „Minul on lehmad kadunud.“ Kui seda vormi lühendada, jääb järele lakoonilik: „Lehmad kadunud.“ Ja on minu lehmad kõik kadunud, miks peaksin ma siis ütleva: „Lehma kadunud.“ On õigem öelda: „Selles hotellis elab väljamaalasi,“

kui selles tõesti ainult väljamaalased ei ela. Kui aga ühes hotellis või hotelli toas ainult väljamaalased elavad, siis on selguse pärast palju õigem öelda: Siin hotellis“ või „siin toas elavad väljamaalased“ (mitte muud). Kui ma aga ütlen: „Siin toas elab väljamaalasi“, siis on põhjust arvata, et seal veel ka muid peale väljamaalaste elab. Meil on nüüd sagedasti partitiivse subjekti tarvitamisega liiale mindud, seletades, et see

Naine.

Jaapani kunstniku Turaga-Genjo kuju järele.

õigest partitiivist akusatiivi või nominatiivi asemel. Mõned näited: „meie vägi sundis *vaenlasi* taganema“. Vorm *vaenlasi* võib siin anda kaks mõtet: 1) ainult osa vaenlasi sunniti taganema; 2) sunniti kyll, aga kas nad täieliselt taganesid, jääb lahtiseks. Kui sel sundimisel oli tagajärge ja vaenlased tõesti kõik taganesid, siis tuleb ytelda: „meie vägi sundis *vaenlased* taganema“. Partitivismi viga on ka tuntud ytluses: „kes teisele *auku* kaevab, see ise sisse langeb“. Peab olema: „*augu* kaevab.“ Veel üks näide: *tarvis uut äri* avada (peab olema: *tarvis uus äri* avada).

Partitivismi tehakse eriti verbide järel ja ytlustes, mis pole pärit lihtsast rahvakeelest, vaid on omased enam haritlaste keelele ja mille tähendus yhtlasi abstraktsem näit: (*otsustama, kavatsema, paralyseerima*): „nad pidasid *koosolekut* (peab olema: *koosoleku*), kus nad otsus-

vorm õigem olevat, iseäranis pealkirjus ja allkirjes. Oli enne raamatu pealkiri „Laulud ja lood“, siis kirjutatakse nüüd tingimata

„Laule ja lugusid“.

Pealkiri „Laulud ja lood“ ei olnud aga muud kui lühendatud vorm: „Siin raamatus on laulud ja lood“ (muud midagi, ei rehkenduse ülesandeid ega keele harjutusi). Miks on selle lause lühendatud vorm vigane?! Kas ei ole palju kahlasem just partitiivne vorm: „Laule ja lugusid“, sest siin võidakse ikka mõelda: peale selle veel muud. Kui ma ütlen: „Siin kapis on raamatud“, siis tahan ma sellega nimelt öelda: „Siin on raamatud mitte aga riided“ ehk: „Siin on minu raamatud“. Kui aga ütlen: „Siin kapis on raamatuid“, siis võidakse arvata et siin on ka sõõginõusid, pesu ja muud.

Samuti on õige allkiri: „Metsloomad“. See tähendab: „Siin, sellel leheküljel on metsloomad“ (pildid). Teisel leheküljel on: „Koduloomad“. See tähendab: „Siin, sellel leheküljel on ainult koduloomad“ (pildid). „Siin korvis on õunad“, õigem ja selgem vorm kui „siin korvis on õunu“, mis oletada laseb, et siin korvis ka pirne ja ploome võib olla.

tasid *kõiki saadikuid* (kõik saadikud!!) päälinna saata“; „see paralyseeris ta *võimeid* (võimed!“).

Muu seas on kalduvus tarvitada partitiivobjekti ka sõnadest *sisaldama, moodustama, omama* rippudes, kuna peaks olema täisobjekt: „see sisaldas *kõik need andmed* (mitte kõik neid andmeid!)“; „see moodustab sellele imeliku *vastandi* (mitte vastandit)“; „ta omab ühe salapärase *võime* (mitte salapärast võimet)“. Ka *teadma* järel soovitan täisobjekti: „ma tean ühe veel parema koha (mitte: kohta!)“.

Yldse aga on objekt kõige keerulisem nähtus eesti syntaksis. Kõigi ta peenuste ja eraldi juhtumuste esitamiseks ku-

luks ära vähemalt kymmekond lehekylge*). Seepärast kavatsen objekti yle lähemal ajal avaldada erikirjutuse. Siin võib anda vaid selle yldjuhtnõõri ja hoiatuse: hoidke partitivismi eest; tarvitage täisobjekti, kus see iganes tundub teie keeletunde järele võimalikuna.

Siiski yht objektivigade vigade liiki puude tagu veel, nimelt partitivismi asesõnades, kus see vahel selguse pärast paratamatu. Siiski kus selgus ei kannata, tarvitetagu akusatiivi, seepärast mitte: „ta võttis *teda* yhes; me tõime *neid* siia“, olin *se* hoopis ära unustanud“, vaid pigem: „ta võttis *ta* yhes; me tõime *nad* siia, olin *selle* hoopis unustanud, (ka *ära* on siin tarbetu).“

Ärgu tehtagu ka niisugust nominativismi

Partitiivse vormi poolehoidjad toovad ette ühe argumendi: kui ma ütlen: „siin kapis on raamatud“, siis võidakse mõelda, et siin kõik maailma raamatud on: see ei ole aga õige, siin on ainult väike osa raamatuid. Sellele võib vastata: kellel kalduvus absurdelt mõelda, sellele ei saa midagi selgeks teha, sellele ei kõlba ükski keelevorm. See on ju iseenesest mõistetav, et kõik raamatud ühte kappi ei sünni ja kes sellest aru ei saa seletamata, sellele on ka seletus üleaarne.

Meil on partitiivse subjekti tarvitamises nõnda kaugele mindud, et sagedasti kirjutatakse: „Mõningaid jooni“. Nagu ei ütleks „jooni“ isegi, et ainult „mõningaid“ jooni on tõmmatud, ehk nagu ei ütleks sõna „mõningaid“ isegi, et „kõik“ jooned siia pole tõmmatud. Et Soome keeles partitiivset subjekti vormi nii sagedasti tarvitatakse, see ei anna veel põhjust meil seda igal juhtumisel järele tegema hakata, kus see pealegi üleaarne, meie harjumusele võõras ja kus see ainult selgust rikub.

Ed. H.

*) Rohkem seletusi ja näiteid „Kampmanni lugemiku arvustuses“ (lk. 23—29).

viga: ,ta tegi sääil *hulk* ylesvõtteid', vaid: ,ta tegi sääil *hulga* ylesvõtteid'.

Oleks veel määratu *hulk* yldvigu esile tuua, kuid ruumi puudusel peavad need siin käsitlemata jääma muude seas mitmuse partitiiv, i-mitmus, illatiiv, väljajäetavad sõnad, mis kõik pakuvad suure hulga veajuhtumusi. Vahest esineb juhus neid puudutada yhes teises sarnases õigekeelsusartiklis. Nende yle võib yhteist leida ka nende ridade kirjutaja broshyyrides „Kampmanni lugemiku arvustus“ ja „Puudused uuemas eesti luules“.

Eraldi esitetagu mõned vead sõnastiku alal.

Kõigepäält sõna *yhisus*. Seltsi nimena on see sõna õigupoolest keeleviga, sest ,yhisus', olles abstraktnimisõna sõnast *yhine*, võib tähendada ainult ,yhine olek' (saksa ,Gemeinschaftlichkeit', vene ОБЩНОСТЬ) ja ses tähenduses on see tarviline sõna, millele ei või teist tähendust enam kaela kuhjata. ,Seltsi' tähenduses loodi seepärast uus sõna *yhing*, mida võib tarvitada ka endise äriyhisuse mõttes. Ometi nimetab Tallinna Eesti Kirjastusyhing end ikka edasi „kirjastus-yhisuseks“ ega nähtavasti mõtlegi seda viga parandada. See tuleb Eestile iseloomulisest paindumattusest ja taatlikkusest ja ka samuti Eestile omasest ykskõiksusest oma keele vastu.

Teine sõna on *juhus*, mis tähendab kaht: 1) kogemata syndmus (saksa Zufall): ,see oli ainult juhus, et pääsin'; 2) hää, paras võimalus (saksa Gelegenheit, prantsuse occasion): ,nyyd on juhus seda teha'. Mitmed tarvitavad seda sõna aga ka veel kolmandas tähenduses, nimelt ,yksik asjaolu' (saksa Fall, prants. cas, ingl. case): ,sel juhusel pean siia jääma'. See kolmas tähendus aga on juba liig. Päälegi on selleks olemas eri sõna *juhtumus* (parem kui *juhtumine*). Seepärast õigem: ,sel juhtumusel*) jään siia'. Sõnal ,juhtumus' on kyll ka veel teine tähendus, nimelt ,haruldane syndmus': ,ta elu on täis kõiksugu juhtumusi'. Kõige parem muidugi oleks, kui saksa ,Fall' (ingl. case) jaoks oleks eri sõna, näit. *juhtum* (genetiiv juhtumi); siis võiks ytelda: sel juhtumil (või ses juhtumisel).

Sõna *muu* hakkab kaduma, sest on tugev kalduvus tarvitada selle asemel *teine*: ,prantslased, inglased, sakslased ja teised Lääne-Euroopa rahvad'. Ometi tuleks sõna *muu* tarvitada tingimata sääil, kus tahetakse tähendada ,kõik ylejäänud pääle eelnimetatute' (saksa ,übrige', vene остальные, прочие). Seepärast on õigem nii: ,prantslased, inglased, sakslased ja muud Lääne-Euroopa rahvad'. Samuti: ,*muis*

kysimuis loodetavasti lepime ka kokku', mitte ,teistes kysimustes'.

Vastandmõistete vahel võib olla *või*, mitte *ehk*. Seepärast viga: ,kas elu *ehk* surm', vaid peab olema: ,kas elu *või* surm'. Selle reegli vastu eksitakse ka sageli.

Sõnad, mis ka tuleks lahus hoida, on *vähe* ja *natuke*. Ei sugugi ole sama mõiste, kas haige ytleb arstile: ,see rohi mõjus *vähe* või ,see rohi mõjus *natuke*'. Esimeses juhtumuses avaldab haige rahulolemattust rohu vastu, et ta liig vähe mõjus, teises teatavat rahulolemist, et see ometi mõjus. Seda vahet teevad kõik keeled, nii saksa keel, kus vastavalt on ,wenig' ja ,ein wenig', vene keel, kus on мало ja немного, prantsus keel, kus on peu ja un peu. Ainult eestlased on senni leidnud selle vahe-tegemise endile tarbetu olevat, seepärast tarvitatakse meil sõna *vähe* läbisegi mõlemais, sageli vastupidiseis tähenduses. Siitpääle tuleks aga hakata seda vahet teravasti tegema, sest muidu võib juhtuda teisti- ja vastupidi mõistmisi. Seepärast kui keegi ytleb, et ,supp on *vähe* soolane', siis lisatagu soola „veel juure.

Kuu poole.

Inglise kunstniku Edith Gabrieli kuju järele.

*) Veel õigem oleks ,ses juhtumuses', sest ,sel juhtumusel' on õigupoolest ka l-tõbi; mis aga vahest tarbetu parandada.

Seda pahem talle, kui ta oma puuduliku eesti keelega selle all mõtles *natuke* soolane'.

Lõuna-eesti *veidi* on niisugusel korral samas tähenduses kui *natuke*: 'temale anti *veidi* (-natuke) syya'.

Segadust teevad ka sõnad *vast* ja *pea*.

Sõna *vast* tarvitatakse harilikult tähenduses 'võib olla'. Paha on see, et tal uuemal ajal esineb ka teine tähendus 'alles hiljuti, nyudsama': 'see vast mõjus'; 'vastsyndind'. Enne tarviteti esimeses tähenduses rohkem sõna *vahest* (nii veel Vildegi).

Oleks otstarbekohane hakata *vahest* tarvitama ses esimeses tähenduses ('võib olla'), siis jääks *vas'*ile ainult teine tähendus.

Adverb *pea* tähendab 'varsti'; kuid seda tarvitatakse sageli ka tähenduses 'peaaegu': 'see on *pea* võimata' (muidugi ikka *võimata!*). See on kahju. Põhimõtteliselt juba võetagu ikka täieline vorm ('peaaegu'). See on küll pikk ja kohmakas, kuid midagi parata. Kõige parem oleks, kui selle asemelle saaksime hoopis uue lühema sõna. (Järgneb.)

MONTROSE.

Norra kirjaniku SVEN ELVESTAD'i roman. Eestind. E. J.

11

XXII.

Aias puude all.

„Mu armas Keller“, ütles Krag, „mispärast jutustate mulle seda nüüd? Kas poleks parem olnud, kui oleksite sellega oodanud, kuni ta käte oleksite saanud? Ma kardan, et see mees, „vanglanägu“, nagu teda nimetate, on väga fähitis isik. Kas on ta praegu üle aia roninud?“

„Rahustuge,“ vastas Keller, kuna ta kibedalt naerma hakkas ja Kragi tagasi hoidis, kes uksest tahtis välja tormata, „on juba hilja, mees on juba Mayonnaise'i vajunud, ma saatsin aga number 314 talle järele. 314 on kordnikkudest kõige parem jooksja. Ootame siin teateid temalt. Näib, nagu oleks vanglanägu just teist iseäranis huvitatud, Krag. Ta on teid mitu korda silmatorkavalt jälginud „Kuld Paabulinnus“, ja nüüd on ta teile järele hiilnud ka siia aeda.“

Keller näitas välja aeda.

„Kui ma läbi lõunavärava aeda tulin,“ ütles, „nägin teda seal puude vahel seisvat ja aknasse vahtivat. Ma hiilisin juure nii tasa kui võimalik ja olin viimaks nii ligi, et tema nagu selgesti võisin näha.“

Keller istus mugavalt toolile ja jätkas:

„Haruldane nägu oli tol inimesel. Harva olen näinud inimeses selgemini väljendatud vangla koledusi kõige sellega, mis neid ümbritseb: halb õhk, kitsad müürid, üksildus ja alandamine. Siiski lasus selles näos veel midagi, mis silma torkas kui ta siin seisis ja aknast sisse vahtis, midagi tasuhimulist, midagi vaenulikku, röövhimulist; see oli nii väljapais-tev, et tahtmatult tagasi pörkasin ja hetkeks ei teadnud, mida teha. Seal aga märkas ta mind ja jooksis minema. Hämmastava, täiesti ahvisarnase osavusega viskas ta enda üle aia ja kadus Mayonnaise'i linnajakku. Õnneks oli

kordnik 314 ligidal, läbi aia andsin talle kiiresti juhatause, nii et võis kelmile järele joosta. Mina oleksin igal juhul tulinud. Nüüd on aga võimalik, et me ta veel kätte saame. Kas võite teie aimata, mispärast on ta teist nii väga huvitatud, Krag?“

„Ei. Ma ei mäleta, et mul kunagi temaga

Kalale minnes.

Jaapani kunstniku Terase-Mokuseni kuju järele.

Kevade.

Inglise kunstniku Phoebe Stableri kuju järele.

tegemist oleks olnud. Aga tema viibimine siin aias paistab mulle kummaline. Peame ta üle lähemaid teateid koguma.“

„See on ka minu arvamine,“ ütles Keller.

Dr. Wide, kes nägi, et tema siinolek oli ülearune, lahkus mõne viisaka lausega.

„Dr. Wide on abt Montrose'i sõber ja tema juriidiline nõuandja,“ ütles Krag seletuseks.

„Ah, mõistan,“ vastas Keller, „te mõtlete, oli?“

„Ei, abt Montrose elab.“

„Tõesti?“

Krag ulatas talle kirja, mille abt Montrose

dr. Wide'le oli kirjutanud. Keller luges selle läbi ja jäi tükiks ajaks vait.

„Mida rohkem selle asja üle mõtlen,“ ütles ta viimaks, „seda segasemaks ta läheb. Ja see kiri ei too jumala eest ka mitte rohkem selgust. Veel ühe teise uudise olen täna saanud, mis mind samuti mõtlema paneb. Tulin siia, et teiega selle üle rääkida. Kas mäletate töömaksu kviitungit, millele meie nii suure tähtsuse andsime?“

„Mis politsei arhiivist varastati?“

„Kui ma täna enne lõunat tahtsin asja lähemalt juurelda,“ jätkas Keller, „leidsin oma suureks hämmastuseks kviitungi arhiivis täpselt samal kohal, kuhu meie ta olime pannud. Järelikult pole kviitungit üldse varastatud, vaid abt Montrose on kaks ühesugust kirjutanud. Siin näete neid mõlemaid.“

Krag võttis mõlemad märkuslehed ja võrdles neid. Kui ta natuke aega oli mõelnud, ütles:

„Oleme unustanud, et hullu professori Strantzi nimi samuti S-ga algab, nagu Singer. Mõlemad töötasid Montrose aias. Arvatavasti on nad oma nädalapalga ühel ja samal päeval saanud. Nagu kõik õpetlased, on abt Montrose vististi olnud väga ebanpraktiline inimene ja kirjutanud oma väljaminekud lahtistele paberilipakatele. Hull professor oli eksikombel oma kviitungi kaasa võtnud, kuna Singeri oma jäi raamatukogusse. Mulle näib, see on üsna loomulik ja lihtne lahendus.“

Keller naeris lõbusalt.

„Ma sooviksin, Krag,“ ütles ta, „et kõik teised neetud vastolud selles asjas laheneks sama kergelt.“

„Mida segasem on mõni lugu,“ ütles Krag, „seda lihtsam on harilikult lahendus. Kui alguses aga õige ots leida, läheb kõik libedalt.“

Nii istusid mõlemad politseinikud tükk aega ja rääkisid üksteisega, üks kaebas asja läbitungimatuse üle ja teine kaebas asja läbitungimatuse üle, nende kõneviis aga osutas, et nende mõtted viibisid kogu aja kusagil mujal. Kuna nad rääkisid, vaatasid nad hajameelselt üksteisest mööda ja nende silmad eksisid otsivalt välja aeda. Vahetevahel langes mõni märkus, mis tunnistas, et mõlemad katsuvad läbi pimeduse tungida ja et igaüks otsib oma moodi lõnga, mis võiks viia eesmärgile. Mõnikord kohtasid nad üksteist oma mõtetekäigul. Kord ütles üks valjult:

„Et ta elab, ei tee asja sugugi selgemaks.“

Teine vastas:

„Ei, sest kiri võib mitu päeva vana olla.“

Ja esimene jälle:

„Seepärast võib ta siiski olla surnud.“

Need vasturääkivad sõnad näitasid, et nen-

de mõlemate mõtted keerlesid ühe ja sama täpi ümber. Mõlemad mõtlesid: kiri võib olla kirjutatud teatud sihiga ja abtult välja pressitud enne riisumist või tapmist. Kuidas ka oli, asi jäi siiski pimedusse.

Tugev tuulehoog tõi magusa lõhnalaine läbi lahtise ukse tupp. Viimaks ütles Keller ja ta hääles kõlas julgusetus:

„Kas mäletate veel, Krag, kohe pärast sündmust seisime ka siin ja vahisime tarretunult aeda. Mul oli siis tundmus, nagu ootaksite saladuse äkilist ilmumist aia puude vahelt. Nüüd on puude ladvad tihedamaks läinud, kuulake ainult, kuidas nad kohisevad tuule käes. Kas ütlevad nad nüüd teile rohkem? Mulle mitte. Ja kas teame nüüd rohkem kui läinud korral? Mõnda oleme teada saanud, saladus on aga läbitungimatuks muutunud. Ma usun vaevalt, et see on otstarbekohane, kui otsime lahendust ses aias ja nende puude all.“

Krag vastas:

„Ehk oleme jõudnud kaugemale kui arvame, ent meil on õnnetus olnud. Eile, kui rääkisime hullu professoriga, seisime otse lahenduse ees. Kas teie ei mäleta, kuidas ta ütles: Ma tean, kus kõik seisab. Nende sõnade taga peitub mõistatuse lahendus. Siis aga astus surm meie ja tema vahele.“

„Surm tuli teda takistama liig palju rääkimast,“ vastas Keller, „ja kui asi selgineb, võib olla, näitab ta siis veel hirmsamat nägu kui seni oleme arvanud. Halloo, mis seal siis on?“

Keller tõsis uudishimulikult püsti. Keegi mees tuli aiast joostes.

XXIII.

Husaritee 28.

Mees tuli aia lõunavärava poolt, mis asus Mayonnaise-linnajao vastu ja mille Keller oli lahti jätnud.

Kui jooksjärgi tuli välja puude varjust ja päikesevalgus ta riietele langes, nägid mõlemad politseinikud ta rinnal metalli hiilgavat.

„Univorm,“ ütles Krag.

„314,“ täiendas Keller.

„Õige,“ hüüdis Krag, „nüüd tunnen mina teda ka. Tal näib kole rutt olevat.“

„Midagi tähtsat peab juhtunud olema,“ ütles Keller, „vaadake ainult, kuidas ta jookseb. Ta keerutab ju terve tolmupilve üles.“

Ei kestnud kaua, kui kordnik oli suure aia läbi jooksnud. Seda aega kasutasid salapolitseinikud ja rääkisid tema üle, nagu oleksid nad võidujooksu pealtvaatajad. Mõlemate ootused olid kõige kõrgema kraadini pinguli, milliseid sõnumeid kordnik toob, ent vanast harjumusest peitsid oma uudishimu ükskõiksete sõnade alla.

Kui kordnik oli lähemale tulnud, ütles Krag: „See on ju seesama, kes kuriteo hommikul roimariite järel jooksis. Pole küll mitte sünnis naljatada nii tõsisel asjal, aga kas ei paista, nagu oleks ta kõik aeg tagajärjeta jooksnud mõistatuse lahenduse järel ja keeraks nüüd lähtekohale tagasi? Tubli 314, mis uudiseid toote meile?“

Kordnik number 314 jäi mõlema ülema ette seisma ja teatas hingeldades järgmist, mis tabas mõlemaid salapolitseinikke nagu välgust:

„Mul on teatada... mõrtsukatöö... mõrtsukatöö Husariteel nr. 28.“

Krag ja Keller kargasid püsti ja hüüdsid nagu ühest suust:

„See on ju Arnold Singeri maja!“

Tõesti oli uus kuritegu toime pandud vangistatud aiatöölise majas. Ja see, kes seekord oli langenud mõrtsuka kätte läbi, oli Charlie-Clary Singeri vend.

— — —

Asjaolu, mis mõlemale salapolitseinikule kõige pealt mõelda andis, oli see, et 314 oli saadetud taga ajama kahtlast meest, keda nad vanglanäoks nimetasid, ja et ta natukese aja pärast tagasi keeras ja tapmisest teatas.

Polnud sellepärast ime, et nad ühendasid need mõlemad asjaolud ja kui kolm meest autos istusid, mis neid vuhisedes viis Husariteele 28, küsis Keller oma alamalt:

„Olete vanglanäo kätte saanud?“

„Ei,“ vastas kordnik; „ta lipsas mu käest kitsais põiktänavais „Kuld Paabulinna“ läheduses.“

Kordnik teatas:

„Peaaegu oleksin ta tabanud, kui ta aga Mayonnaise linnajalkku vajus, oli ta pääsnud. Teie teate, kui kerge on seal ennast varjata, kus pimedad väravavõlvialused lasuvad üks-teise kõrval, nagu rotiaugud vanas aidas. Kui ma olin mõni aeg seal ümber luuranud, teatas mulle üks ametivend, kes vahilt tagasi keeras, et üks „vanglanäo“ välimusega kogu just praegu hiilinud läbi Taevatänavat, kus asub „Kuld Paabulinna“. Kuna ma teadsin, et see inimene käib harilikult „Paabulinna“, võtsin kohe auto ja kihutasin sinna. Kui ma autost välja astusin, tahtis vanglanägu parajasti „Kuld Paabulinna“ väravast väljalt hiilida. Mind näha ja jälle väravasse tagasi karata oli sekundi töö. Ja mina tema järel.“

Kui kordnik, kes kindlasti oli põhjalik ja usaldatav mees, omas jutustuses oli siamaale jõudnud, katsus ta auto raputusest hoolimata midagi joonistada paberitükile. Krag aga hoidis teda sellest tagasi.

Mootorrataste võidusõit messi ajal Tallinna lähedal Liiva maanteel.
1 kilom. sõitis kõige kiiremini (37,6 sek.) „Harley Davidsoni“ ratas, juht hra Ehrlich.

„Ma mõistan,“ ütles ta, „teie tahate meile „Paabulinna“ plaani joonistada, kuid meie tunneme juba asja. Värav viib õue täis vana kולי, treppe, nurki ja urkaid.“

Kordnik nikutas pead.

„Siis mõistate ka.“ ütles ta, „et kelmil kerge oli ennast minu eest peita. Vältas umbes kümme minutit, enne kui ma otsusele jõudsin, et ta oli lipsanud üle plangi, mis lahutab „Paabulinna“ õue naabrj õuest. See õu on veel nurgelisem ja räpasem, kui esimene. Ja sealt viib jälle kitsas käik ühte vanasse aeda, kust uuesti võib jõuda ehitusplatside ja tagahoovide rägastikku ning ehituskruuntidele, mis ulatuvad väikesteni töölistmajadeni Husariteel. Sarnasel viisil võib, kui järgida kõigile neile urgastele ja käikudele, läbi käia kogu haiseva majadehunniku, mis lahutab Taevatänava Husariteest — igatahes, kui kohta hästi tunda. Ja seda näis mees tundvat, nagu ma kahjuks pean möönma.“

„Roimaritel paistab oma teatud tee olevat,“ tähendas Keller kibedalt, tuletades meele ise oma äpardust, „sedasama teed mööda on eile juba kaks mõrtsukat ära põgenenud.“

Kordnik jätkas:

„Kui ma viimaks Husariteel number 28 tagahoovis seisin, võisin ma ainult kindlaks teha,

et vanglanägu on ammugi juba pääsnud. Minu otsimised tagahoovide kihinas vältasid kõige vähem veerand tundi.“

Krag, kes tahtis aega kindlaks määrata, küsis:

„Olete teie kindel, et vanglanägu oli viis-teisikümmend minutit ette jõudnud?“

„Kõge vähem,“ vastas kordnik ja mõtles natuke. „Võib olla, et oli ka kakskümmend minutit. Ja kui ma seda olin kindlaks teinud, loobusin tagaajamisest. Seal juhtus aga midagi, mis juhtis mind uue kuriteo jälgile. Nagu ma juba ütlesin, seisin Husariteel number 28 maja tagahoovis. Kuna ma veel seisin ja mõtlesin, kas ma ei peaks „Kuld Paabulindu“ tagasi keerama, et vähemalt midagi teada saada vanglanäo üle, juhtus midagi kõige kõrgemal kraadil üllatavat. Keegi noor naine, kes näib täiesti kohutatud olevat, seisab äkitselt maja lahtisel aknal, ringutab käsi ja hüüab siidant lõhestavalt appi. See oli noor ja ilus naine, kes näis hirmu pärast tahtvat aknast välja hüpata. Ma jooksin ligemale ja nägin ta hirmu põhjust: Toas sohvale lamas tapetud mehe korjus.“

„Ja naine oli Clary Singer?“ küsis Krag.

„Jah,“ vastas kordnik, „ja tapetu oli ta vend. Nüüd oleme aga juba eesmärgil, siin on Husaritee nr. 28.“

Politsei autot ümbritsesid kohe uudishimulikud, püües silmi vahetada ja hirmutatud inimhulgad.

Uudis oli ümbruses juba laiali lagunenud. Oli kogunud palju inimesi. Väikese rohuaias võre ees seisis tühi tohtri vanker. Aiavärvad vahetis kitsas univormis jämedaliikmeline politseinik. Seal oli inimesi igas vanaduses, sellest teatud väikeste-inimeste-tüübist, keda alati juure voolab, kui midagi tõsist juhtub, kas tulekahju, kuritegu või kui mõnest lapsest üle sõidetakse. Seal seisis paljasjalgne uulitsapoiss vurrkanniga tõsiselt, lahtise suuga, ümbritsetud vähematest lastest, kes vaevalt julgesid üksteisega sosistada; punapõselised naised paksude paljaste käevartega puusas; töölised lähedalt ehituselt, mõned tööriistadega käes, teised ilma mütsita — kiiruse tõendus, millega nad olid töölt lahkunud. Edasi nähti juhusli-

kult möödaminejate tüüpisid: peen halli habemega herra tsilindris, kes oli läinud jalutuskäigule; telegrammikandja, kes rattalt maha oli hüpanud; kolkunud vana daam, kes juba oli taskurätiku tõmmanud; herra ratastoolis, keda halastamata saatuse hooleks on jäetud — kõik segunesid üheks sosistavaks, hirmunuks, küsivaks massiks. Kaugelt, kaugelt tänava lõpust aga nähakse meest ruttamas tolmu tiibadel, käskjalga kaugemast linnajaost, kuhu uudis juba jõudnud.

Õhk oli uduseks läinud ja külm tuul, mis enustas vihma, vintsutas puid väikeses aias. Number 28-da aknad paistsid ebalooslikult mustad ja haigutavad, sarnase ähvardava ilmaga, nagu harilikult maja akendel, kus õnnetus on juhtunud ehk kus tuli parajasti on kustutatud. Toas sees aga lipendasid kardinad nagu mustad varjud.

(Järgneb.)

KUNSTNIK P. SEPP 50-AASTANE.

Kunstnik Paul Sepp on pärit Tartumaalt. Oma hariduse sai ta Riias ja Peeterburis, kus ta kunstide akadeemia kõrgema kunstikooli lõpetas. Peale selle on ta lõpetanud muinsusinstituudi. Peale õppeaega töötas herra Sepp mitmes keskkoolis joonistuse õpetajana. Koolipõllul omandatud suure oskuse ja kogemuste tõttu valiti P. Sepp Tallinna õhtukeskkooli direktoriks, missugusel kohal on saavutanud hea kuulsuse. Seltskondlikust elust on P. Sepp elavalt osa võtnud. Administraatorina on ta Tallinnas eriti silma paistnud koolivalitsuses. Hiljuti on P. Sepp ka Tallinna linnavolikogu juhataja abiks valitud. Kõige selle mitmekesise tegevuse juures pole ta aga sööti jätnud oma kunstnikuandi. Ta on oma maalidega paljudest näitustest osa võtnud ja juhtivalt tegev olnud Eesti kunstilma organiseerimises, juhatades kunstnikkude kongresse, asutades ühingu ja Eesti Kunstnikkude Liitu.

Käesolevas numbris toome näitena ka mõne P. Sepp'a töödest.

Kunstnik P. Sepp.

MAJATALU*) ÕUES.

JUHANI AHO. Tõlk. Jaak Peterson.

Majatalu õues kõrvetas päikene nii koldasti, et nurkades ja seinapragudes, mis päikese vastu seisis, kuumusest üsna krigises. Õuekividki põletasid jalgu kui ahjulõukas, ja argsele sammul pidi Vaht neid mööda astuma,

*) Õmaja, postijaam, harilikult talukoht maantee lähedal, kust reisijad määratud tasu eest õmaja ja hobuseid saada võivad.

kui ta unisena lõugu laiutades ühest varjupaigast teise vedeles, ikka viludamat puhkepaika otsides; vahetevahel pööras ta ka kuurialuse poole, et ehk vast seal nüüd poleks tarvis nii higistada, aga need seal on sinna juba ette jõudnud, aga ega Vaht taha sigadega ühe katuse all asuda.

Siis veel, ei vähematki tuulelõhna, ei sellegi

P. Sepp.

„Kunstniku tütar.“

võrra, et tolm sõitjast vähe maha jääks; see tõuseb aga otse üles vankri ja tungib igasse paika, reisija suhu ja sõõrmetesse. Aga see nüüd ongi kärbeleste meeltemööda, see tuuleta ilm, neile suurile iseäranis, kes alati ennast päikese käes paistavad ja tumeda surinaga vahetevahel teiste turja lendavad — kui on nii tuline kuum, siis just nemad elu naudivad, aga sajuse ilmaga on neil igav, ja siis nad jorutavad kurval meelel üks siin, teine seal.

— Surr! — nad teevad. — Surr-surr-surr!

— Nöh-nöh — nönönöh — sõnavad sead kuuri all üksteisele, ja see tähendab, et küll aga nüüd on ikka väheke liig kuum.

Aga Vaht ei lausu midagi, ehk küll kärbsed kõvasti tema kõrvade kallale tungivad, — lendavad neisse parvede kaupa ja purevad need otse veriseks. Vahetevahel ta siiski vihastab, kui raputamine ei aita ja kärbsed ikka ägedamini kallale tungivad — siis hüppab ta esimestele jalgadele, rabab käpaga need metsalised ikõrvade küljest lahti ja haarab neid suuga; aga kärbsed on karmed poisid, kes oma pead oskavad hoida, ja tühjalt loksatavad Vahi lõuad üksteise vastu.

Selle järele ei juhtu nüüd kaua aega õige midagi, ei näe ega palju kuule ka. Postipoiski

on sinna maja varju murule magama jäänud, ja siin ta nüüd magab kõhuli, ehk küll päike ju ammu varju teise paika on pööranud ja nüüd mehe tihedat juuksetukka koledasti kõrvetab; seal maanteel küll vahel kuuldu rataste põrimat, aga ega sedagi pikka aega kuuldu, kuna hobune vististi kuumast loiuks on jäänud ja ei jaksa pikemat aega kiiresti sõita, kuigi herra küüdimeest sunnib — kui see nimelt on küüdiga sõitja, kes seal tulemas on. Pääsukene heljub teise talu kohal — aga kus on talurahvas, et kedagi pole näha? — Arvatavasti nad on niidul, agarasti loogu pööramas, sest ega keegi tea, kunas sinna taevasse pilv kasvab ja vihma sealt alla maa peale paiskab.

Siiski, kõik pole nähtavasti mitte lool — peremees tolgendab kodus, ja see pole harilikult hea märk, et peremees töölistega ühes ei lähe, vaid koju jääb. Aga võib ka niigi olla, et üht saadab ahnus niidule, teist käseb koju jääda — ja nõnda see on nüüdki. Peremees arutas asja nõnda, et „kuna keegi meestest ometi kodus peab olema — kui, näed, herrasid juhtub küüdiga tulema ja need midagi satuksid tarvitama — siis, seda, on kõige parem kui on ise kodus ja käigu pois töölistega kaasas — külap ta seal ka midagi ära toimetab, kuna ise ometi muud

ei jaksaks kui küüni lävel istuda ja janukustutuseks kalja rüüvida.“

Sedaviisi see peremees arutab, selili toa põrandal kuivavate heinte peal, paneb sõrmed üle kõhu kokku ja tõllutab siin siis rahulikult. On pikali ja mõtleb sama, mida ennistki juba mõtles, aga siis ei mõtle kaua aega midagi — on aga pikali. Tuleb siis meele midagi muudki, aga see on seda laadi, et kui sellest pikemalt mõtelda, siis peaks ehk selle pärast veel tõusma, ja see oleks õige raske töö, kuna see suur kõht teel ees on. Ja sellepärast peremees sellest ei tahagi mõtelda, vaid katsub mõtelda millestki muust. Aga kuna need mõtted siiski ikka jälle sinna pööravad, et „on ju talus külma pudeliõlutki, vast hiljuti võõraste jaoks ostetud,“ siis on ka jälle raske olla tõusmata. —

Ja nõnda siis ta tõusebki, ajab enda krõbisevatel heintel nüsti ja läheb keldri, kuna ta teab, et seal kaks korvi õlut üksteise peal puhkab, ja „kui nüüd neist mõne pudeli säärase kuumaga ära joob, ega siis sellepärast talu veel kehvaks jää.“

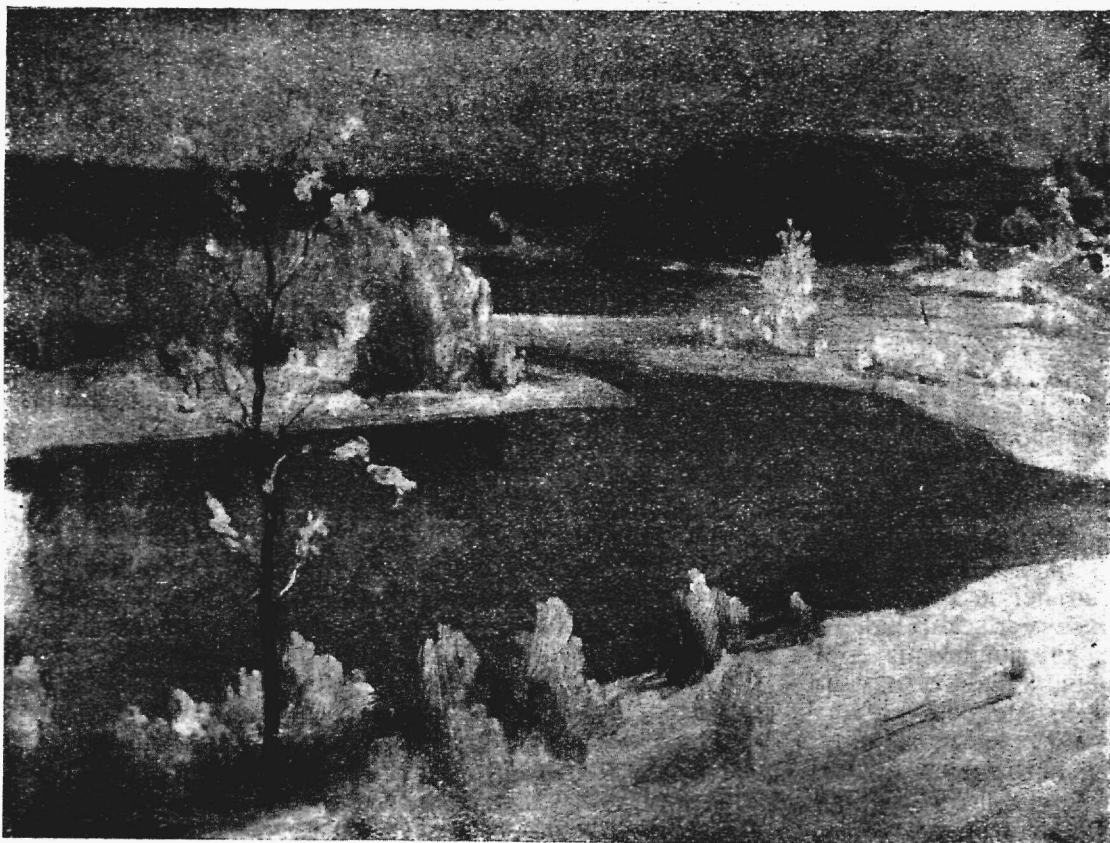
— Siin see sihukenegi vedeleb — katsuksin heameelega tal mõnda paika saapanukiga, uri-

seb ta, kui näeb postipoissi kõhuli õues magamas, aga ei ta seda siiski katsu ühti, läheb aga edasi ja ümiseb veel minnes: — ei need inimesed küll kuskil mujal nii laisklema õpi kui majataludes — iseäranis need küüdimehed ja postivedajad — ega need muud teegi kui päevade kaupa pikutavad ja vedelevad.

Peremees läks keldri, mis oli ehitatud teise hoone alla, peretoa vastu, ja mille uks oli punaseks värvitud. Sinna ta vajus — keldri musta kurku — ja jäi sinna tükikeseks ajaks. Selle aja sees, ei tea mis põhjusel, küüdimees käänis ennast kõhult seljale, Vaht muutis magamisaseme, raputas kõrvade küljest kärbsed, kes teda, unist meest, ikka ägedamalt kimbutasid, kuurielanikud lausused ka omakorda, mis neil oli lausuda, — aga siis ei juhtunud enam midagi, nii kaua kui peremees keldris viibis.

Ega ka siiski midagi juhtunud, kui peremees keldrist välja tuli, kummaski kaenlas pudel, ja keldri peal olevasse kambri kadus. . .

— Huhuh! — küll see oli aga külm — aga hea see oli, pomises peremees, kui üle õue jälle peretuppa tagasi läks. — Ega sest ühest pudelist janusele kuigi palju ole, aga hea see mait-

P. Sepp.

„Härmatis“.

ses, hea oli — — nii, nii, venita sinagi nüüd siin enmast, nagu kass kurja ilma eel, lõug taeva poole (tema rääkis postipoisist) — sinagi tahaksid küll heameelel õlut maitseda, aga joo peale kalja, aitab sulasele kaljastki. — Küll aga nüüd kõrvetab, küll nüüd — soh! — (see oli sõnatud kärbsele, kes parajasti ninasõõrmesse oli lennanud) loog hästi kuivab — peaks õige niidulegi —

Selle asemele et niidule minna, viskas peremees enda ometi jälle pikali endisele asemele, peretoa põrandale, kahisevate heinte peale — sedakorda kõhuli.

— Puhhu! — küll on aga kuum, aga mis sest häda, kas siin midagi häda on — ei ole häda ühtigi ega puudust millestki. — Kasulik asi see majatalu pidamine (peremees kääneb ennast küljeli ja nõjatab küünarnukile, sest nõnda olles on hõlpsam sääraestest tõsistest asjadest juttu ajada, kui kõhuli olles) — kasulikum kui ükski teine talupoja kõrvaline teenistus. — Külal nii mõnigi talu selleks tahtis saada, aga ei pääsnud — — see meie kreisiülem on hea mees, ja kuberner määrab nii kui see ette paneb — see oli mind kiitnud ja ütelnud, et siin see õige majatalu peremees just ongi — aga külal tuleb tihti teda määrada, kui ametireisidel meilt läbi läheb. — On aga need reisijad ka küüdimeestega alalõpmata tervisi saatnud, et halvad olevat hobused, ja ägedamad on päevaraamatussegi kirjutanud, aga kreisiülem on hea mees, kui reisides saab talvel külmaga ja suvel kuumaga oma rüübi rüübata. — Üks pudel päevas säärase kuumaga oma suhugi, ei see talu hävita — ega kakski pudelit hävita, kui aga muidu korralikult elada — —

Seda teed need peremehe mõtted tasahiljukesi liiguvad, seisatavad vahel, ja liiguvad siis jälle edasi, ja nõnda jõuavad viimaks jälle sinna, kust hakkasid liikuma, et, niimelt, kuum on, ja siis sinna, et hea on olla ja puudust millestki, ja viimaks sinnagi, et ega üks pudel õlut paha tee, ega tee paha kaks pudelitki. . .

Ja jälle tõuseb peremees, vähe raskemini kui ennist, läheb uksest välja, üle õue, ja siit keldri peal oleva kambri uksest sisse. Aga kui ta üle õue sammub, lendab pääsukese-kelm otse tema peast üle. — Ju viib! — hüüab see ja lendab üle talli katuse. — Ju viib! — ja juba ta lendab jälle tagasi.

Aga sel ajal, kui peremees on kambri, ei julutu jälle midagi, ei sedagi mis siis, kui ta ennist seal oli — — see pääsukese-kelmgi keerleb ju seal kaugel küla kohal, mõnda näeb ja mõnda narrib.

Aga kui peremees kambri välja tuleb ja

üle õue oma samme seab, siis kostab tema kõrvu põrisevate vankrirataste hää. . .

— Küüt tuleb vist — külal see vist on küüt — kaugei see on veel, vist seal teisel pool järve, metsa taga.

Küüt see ongi, kes seal tasakesi sörgib, ja kes seda teab, mis selle tulekust veel võib juhtuda, ehk küll peremees seda ei mõtlegi, et selle tulekust midagi võiks juhtuda. — Ta ei mäletagi seda enam, et ta sealt vankrirataste põrinat kuulis — tema heidab aga magamisasele, kohendab pealust, paneb käed pea alla ja kõneleb iseendaga:

— See ei tulegi, kui korviviisi osta, enam maksma kui kakskümmend viis penni pudel, ja see pole palju päeva kohta — maksab see kaligi nõnda palju, — ja kui kõige kuumemal päeval joo ka kaks, siis sajupäeval ei joo jälle ühtki — maksab see kaligi nõnda palju, kui kõik arvesse võtta, lehma toit ja hoid ja tüdrukute palgad ja kõik. — Ja mis siis, kui olekski vähe kallim — õllekaup tasub ise enda, nii mõnigi küüdiga sõitja ei lähe õlut küsimata. — Viiskümmend penni pudelist, siin võib siis ju ise ka natuke juua. — Kui nüüd jälle tuleks küüt — hakkaksin mina herrasid kostitama — kes see peaks olema, kelle vankri põrinat oli kuulda — muudkui küüdiga küll aetaks kõvemini. — Õige hea oleks, kui tuleks küüt, poleks praegu sundust hobust anda, ja külal nad vististi igavuse pärast midagi jooksid — ja ehk ka peremehele pakuksid — pakuvad mõned peremehele. — See Kuopio post on veel üle kümne marga võlgu — mine tea, millal ära maksab? — Küll aga nüüd teeb rammetuks. . . hakkab vist müristama. . . kõvasti ajab haigutama. . . On aga need heinu üles õrsile ajanud — aga seal nad ka. . . hästi. . . kuivavad. . .

Ja nõnda uinub nüüd peremees magama, ega näe enam undki — ei mingisugust. Ta magab — kogu mees hinge ja ihuga — ja hingab raskesti. Ja igasugune mõttesädemekustub.

Aga sel ajal, kui tema ikka sitkemasse unesse vajub, kui pea ja käed ikka rammetumalt heimtele vaibuvad ja suunurgast vedelikku hakkab valguma, — seal väljas hakkavad siis Vahi kõrvad tõusma. . . Ta on viimaks ometi peretoa lävel, kahekordse varju all, endale meeletu vahelise puhkepaiga leidnud, pea käpade vahele peitnud ja silmad rammetult kinni lasknud vajuda. . .

Ja siis hakkab naabri mäelt kostma säärase põrin, et see on juba liig palju selleks, et Vaht seda rahulise meelega võiks lasta sündida. . .

Sealt kihutab küüt sarnase hooga, nagu küüt harilikult peri mäge ja viimasel verstal kihutab.

P. Sepp.

„Kevade tulekul“.

Rataste põrin kivisel maanteel — see on alati nii vastik Vahi kõrvadele, aga kui siia juure tuleb veel püütsa plaksumine ja küüdimehel hüüdmine, siis see vihastab Vahti kole-dasti. Ent ta uriseb kõhuli olles, siis hüppab üles — ja üles hüppab ka magaja postipoiss, sest Vaht pistab otse tema kõrvade juures nii hirmsasti haukuma, et kurdigi kõrvad läheksid sellest lukku.

Hirmus segane on küüdimehel pea ja ei saa maast ega ilmast aru, sest hommikusöögist saadik on ta päikese surve all raskesti maganud.

Nüüd hüppab ta esiti põlvili, vaatab ümber ringi, aga silmad on nagu kaega kaetud. Talle näib, nagu paistaks päike talle igalt poolt otse silmi, aga kui ta nüüd viimaks selle siiski endale selja taha saab, siis hakkab ka maailm ikka enam selginema. Nüüd tunneb ta oma kehas juba, et on talu õues hoonete vahel ja siis näebki juba, mis talu see on, mille õues ta on, ja viimaks märkab ta majatalu tulbagi, mis oma valge peaga seal aida ääres seisab. Aga sealt aida tagant on näha muudki, vilksatab vahetevahel Vahi valge sabaots ja on kuulda sama kära, mis nii halastamatult unest äratades tema kõrvu lukustas. Nõnda võtab Vaht võõraid vastu, tormab kallale eespoolt ja püüab kinni

haarata tagant, haugub kõigest oma südame küllusest, kuna teda, parajasti kui rahulikku kohta oli pääsenud, sel kombel asjata tülitatakse.

Et nüüd aga iseäranis paha midagi ei juhtunud, hakkavad küüdimehel haigudki peale käima, enne kui ta päris püsti tõuseb. Siis aga on järsku aida tagant säärast müminat kuulda, et kogu õu põriseb ja Vahi haukumistki vähe aega rataste põrina seast kuulda pole, ja õue kihutab küüt nii, et tolm keeb.

— Eest ära, kes elada tahab! — see on lustilise küüdiipoisi tervitus unisele postipoisile, kes hädavaevalt suudab hobuste jalust kõrvale hüpata. — Kas sa oled kuskilt metsanurgast pärit, või mis mees sa oled, et ei mõista ennast küüdimehel teelt kõrvale hoida — ära siin laiuta oma lõugu, vaid muretse hobune! — Kas ei saa hobuseid, või mis?

— Kus peremees — ega mina ei tea, kas saab või — ja postipoiss haigutab nüüd sellegi eest, mis ennist võlgu jäi, ja kratsib kõrvaga tagant, esiti ühelt, siis teiselt poolt...

— Olge head, otsige peremees üles ja paluge teda hobune muretseda — meil on kiire, räägivad herrad, keda kaks meest, teine tugev

ja lihava näoga, teine peenem, ja sellel on reisikott kaelas ja prillid ninas.

— Kas kuuled, herradel on kiire — katsuge te oma hobune ka sama ruttu ette panna kui mina oma lahti võtan. — Väle poiss ongi juba oma lõõtsutava hobuse riistadest vabastanud.

Postipoisil pole iseendast midagi selle vastu, et herradel kiire on, aga ta vastab siiski oma harjunud kombel: „Külap nüüd jõuab ikka kah, jaksab jah,“ ja läheb peretuppa.

— Kүүdivõõrad tulid, lausub ta ja kobab peremeest jalast, aga peremees ei kõssagi. — Kүүdivõõrad tulid — kuulge, peremees — tahavad hobust. — Ei tõuse see!

— Ei tõuse see, sõnab ta õues olijatelegi ja kratsib kõrvatagust.

— Tuupa küljekontide vahele — küll ta tõuseb.

— Ei tuupa mina — tee ise.

— Üles, peremees, hei! — Ja poiss sähvab ohjaperaga vastu põrandat otse peremehe kõrva ääres nõnda, et heinad sellele silma lendavad, aga peremees ei ärka veelgi.

— Üles, peremees, hei! — aga nüüd ta viimaks ärkab, sest poisirask oli prantsatades tubakalõikamismasina just peremehe kõrva juures põrandale paisanud.

— Ke-kes? mis põrgumüra see on? Ptüi! kust neid heinu suhu on saanud?

— Kүүdihobust herradele, ja paar ette! — Poiss teab juba endisest, et kui siin talus hakatuses kaht hobust ei nõua, siis lõpuks ühtki ei saa.

— So, so — oh! — kas vähemaga läbi ei saa? Kes sina oled, et säärast mürglit siin pead — on siin enim vähemagi läbi saanud. Peremees ongi juba istukile tõusnud.

— Kүүdivõõrad on õues — herrad ootavad — hobu aistesse — kas saab või ei?

— Küll sa saad siit, kui sa oma koive ei korrasta — ja peremees vihastab järsku nii, et kargab üles ja haarab puuhalu ahju kõrvalt... Aga poisinadi muud ei tahtnudki, et aga peremehe püsti sai... Juba ta on õues ja naerab, et „herragi ärkab, kui suu sügelema hakkab.“

See peenem herra, kel reisipaun kaelas, on juba sees ära käinud ja päevaraamatusse tähendanud, et need ja need üliõpilased on reisil Helsingist sinna ja sinna. Üliõpilastele ollakse igas paigas vastutulelikum kui muile, ja nad saavad hobuseidki ikka paremini kui teised reisijad. Aga peremees ei tea, et need üliõpilased on — nende valged mütsid on reisikohvris — ta arvab, et „külal nad mõned kooliõpilased või seminaristid ikka vist võivad olla.“

Ta tuleb toast välja — nii pahura näoga, nagu laisa loomuga mees olla võib, keda kõige paremast unest on äratatud.

— Kas saame hobuse? küsivad tulijad viisakalt.

— Pole hobust, vastab peremees pahaselt ja haigutades. — Täna on juba täis arv kүүti läinud — peale kella kaheteistkümne saate kas või viis hobust.

— Kas kõik hobused on kүүdis?

— Kõik on kүүdis. — Peremees nähtavasti valetab, sest ta räägib seda rutemini, kui harilikult ja tahab ära minna.

— Kas ühtki hobust kodus pole? küsib kүүdipoiss, pead üle hobuse kaela upitades. Mis rõmpsimine seal tallist kostab? — Minu arust nagu oleks täkk...

— Suu kinni, poiss, sina igavene räuskaja — see on minu ja ei kellegi muu asi, mis mul talis on — ei ole ka täkku ennegi antud.

— Ei kreisiülemalegi —?

Kүүdipoiss sõnab seda kelmikalt silmi pilgutades, aga peremees teeb, nagu poleks kuulnudki.

— Ei anna, kui pole sundust anda.

— Noh kui selle talu hobused ei jaksa, siis jaksab minu oma... mina viim herrasid veel jaamavahe — pole see esimest korda, et selle talu hobused seistes enam otsa jäävad kui meie omad joostes. — Ja poiss keerutab oma hobuse vankri ette.

— On nüüd see vaenekene ka ikka küll otsa jäänud — see on see peenem herra, kes nõnda räägib. — Aga kes see teine mees siin on? — Kui te postipoiss olete, kas teie ei tuleks meile kүүdimeheks?

— Postipoiss ma olen küll.

— On seegi oma posti alles hiljuti viinud — ei saa ka teda sundida teist korda minema, pistis peremees vahele.

— Alles hiljuti viinud? — Noh, siis ta võib väga hästi neidki viia — meie postitooja tuli siit juba õhtupoole ööd tagasi, ja ega seegi siis nüüd praegu võinud siit posti viia, kui päev juba poole peale jõuab — muidu siin paljalt aega viidab. —

Kүүdipoisi piste torkas peremeest, sest ehk ta küll tegi, nagu ei kuulekski, läks tal nagu ometi õige hapuks, ja ta taipas, et parem õige vait olla. — Kes seda kүүdipoissi võib uskuda — valetab veel, et postipoiss siia jooma on jäänud.

— Ega mina ei keela — vii peale, aga ega sind sundida saa.

— Mis sest sundimisest nüüd —

— Ehk siiski tulete meile kүүdimeheks? —

— Mine peale, siis pole mul tarvis oma hobust vaevata.

— Ega nüüd hästi ei tahaks — kole kuurn ilm...

— Ja need herrad ei näi hobust hoidvat —

poisigi hobune õige valges vahus. — See on peremees, kes ei kärski olla asjasse segamatult. — Vaata sinna laka alla —

— Vaadake parem oma hobuseid — kui ei usalda neid teistele näidatagi —

— Kas lähete või ei? — küsib paksem herera postipoisilt ja näib juba rahutuks muutuvat.

Aga küüdiipoiss tõmbas postipoisi vähe kõrvale ja sosistab sellele midagi kõrva. Ja mida ta sosistab, on sellesarnane, mida küüdiipoiss, kes hea jootraha on saanud, teisele ütleb, kui ta tolele sama soovib, ja kui tahab herradele edaspidigi head küüti muretseda. —

— Noh, eks siis vast lähe — on see ruunju rokagi ära söönud. — Muudkui minul on vanker kaunis vilets — pole vedrusidki.

— Kas peremees ei laenaks oma sõiduvankri — need on sama head herrad kui kreisiülemgi. — See on see küüdiipoiss, kes veelgi herrasid tahab aidata, aga peremees teeb jälle, nagu ei kuulekski.

— On ikka selles vankris halb istuda küll, rüügab peenem herra, kellel reisipaun kaelas ja prillid ninal, postipoisi vankrit vaadeldes — kas teil ei oleks paremat?

— Pole minul paremat, aga ehk peremees laenaks oma.

— Mis?

— Me küsime, kas te ei tahaks meile paremat sõiduriista laenata? ütleb paksem herra.

— Mis sel viga on? On sellega ju suuremadki herrad rahul olnud — ja pole mina oma sõiduvankrit kellelegi ennegi annud —

— Ei kreisiülemalegi?

— ... ja kes paremaga tahab sõita, pidagu ise endale sõiduvanker — ei selle nelja peemi eest penikoorma pealt raatsi head sõiduvankrit kulutada.

— Meie maksame küll enamgi, kui aga auaksite parema sõiduriista — oleme ju kaua reisinud ja kõvasti raputada saanud.

— Las raputab veel — ei anna mina oma sõiduvankrit. On sarnased herrad ennemgi lubanud lisamaksu, aga on siis hädavaevalt sellegi maksnud, mis seaduses on määratud.

Aga nüüd kargas paksemal herral hing täis, sest see oli vististi põhjamaalane, kes säärastel juhtumistel peagi ägedaks saab. Vihaselt astus ta peremehe ette, vajutas käe raskelt selle õlale ja vaatas talle kurjalt otsa.

— Kas süüdistate teie mind selles, et pole teile alati reisisid korralikult maksnud, mis seaduses määratud?

— Ega mina teid — —

— Ehk siis minu seltsimeest, kas on tema teile kunagi võlgu jäänud?

— Ärge nüüd, herra — egas mina ometi teid ega kedagi — laske lahti — —

— Siis ärge tulge meile sarnaseid asju rääkima, kui tahate oma kõrvu hoida — ja kaunis hoolimatult raputas ta vaest peremehekest õlgapidi ja tõukas ta siis endast eemale...

— Savolaste lurjused! ümises ägedaks läinud noormees oma seltsilisele ja pööris siis peremehe poole, kes kaugemale tagaõue oli kobinud.

— Teie sõiduriista meie seekord ei taha, aga küll te meist veel kuulete — lurjus! — ja see sõna tundus nagu tema südame põhjast tulev.

— On sääraseid herrasid ennegi nähtud, usaldas juba peremees vastata, ja taganes veel kaugemale, sest ta tundis oma julgust sedavõrd kasvavat, mida kaugemale jõudis.

— Mis? sõnas äge herra ja tegi sammu sinnapoole, aga pööris siis ometi postipoisi poole, kes tallist oma hobuse välja oli toonud:

— Pane aga peale oma vankri ette, mees!

— Kas peremees ei anna siis sõiduvankrit? küsis ta.

— Meie ei tahagi seda, vastas herra vihaselt ja hakkas oma reisirabeid postipoisi vankri tõstma.

Selle aja sees hiilis peremees nende selja tagant reisijatetuppa... Ta hakkas natuke kahtlema, kas need ongi „koolipoisid või muud seminaristid“, ja tahtis järele vaadata, kuidas nad päevaraamatusse olid kirjutatud. Kui nägi, et olidki „üliõpilased Helsingist“, siis kahetses ta oma teguviisi, sest „need üliõpilased, alati nad hästi maksavad.“ — Ta ruttas jälle õue, aga juba herrad istusid vankri.

— Sama — ongi siis herrad üliõpilased — mina arvasin, et olete vaid koolipoisid ehk kõige enam sääraseid seminaristid —

— Kelleks te meid pidasite? küsis paksem herra talle õelasti otsa vaadates.

— Noh, mina arvasin, et te polegi kellegi õiged herrased, ja sellepärast mina siin vähe, — aga — ära nüüd sõida veel, postipoiss — rakendame üliõpilastele sõiduvankri ette — peremees oli mütsi maha võtnud.

— Kas teil häbi pole! See oli see ainus tänu, mis peremees oma heasüdamlikkuse eest sai.

— Lase käia! käkisid herrad siis oma uut küüdimeest. Minnes viskas teine neist — see, kes peremeest õlgapidi raputas, — oma endisele küüdiipoisile veel jootraha.

— Siin on sulle veel, poiss, mark oma tarbeks — teie majatalus ollakse viisakas iga reisi vastu.

— Suur tänu — ja õnne teele! — Aga andke sellele peremehele-vaesekeselegi mõni penn valurahaks!

— Need ta saab pärastpoole kätte — pärast*) kuuleb, nagu sarvemeister sõnab.

Postipoisi piits plaksatas, ja vanker ühes herradega kadus aida nurga taha tolmupilve, Vaht nende kannul.

— Küll teil, peremees, võib aga nüüd halvasti minna, rääkis õue jäänud küüdiipoiss. Ta oli oma hobuse jälle ette rakendanud ja istus nüüd vankris rahuliselt ohjapärasid harutades. — Kuidas te ometi sel kombel sääraseid herrasid kohtlesite?

— Olid need herrad nüüd, mis nad olid, ei nad suuremad näinudki olevat kui üliõpilased.

— Ega nad siis oma õiget aunime päeva-raamatusse tähendanud.

— Kas siis sina tead, kes nad olid?

— Miks ma ei tea — aga peenikesed mehed nad olid, ehk küll kõrgeist seisusest — kogu tee pärisid kõiksugu siitkülje asju järele.

— Noh, mis herrad nad siis olid — kas nad ütlesid oma nime?

— Miks nad ei ütelnud, ehk küll mulle see meele ei jäänud — aga seda ma tean, et peremees neist pärastpoole veel kuulda saab — eks see ütelnud, see, kes peremeest raputas, et „kuuleb pärast“.

— Hea oli, et varsti oma teed läksid ja halvasti oleks sel läinud, kui ma „pära“ välja oleksin nõudnud — rigistas raisk, õlga nagu raudrusikaga — sai pahaseks, kui meeltemööda ei oldud.

— Ega see nüüd kõigile meeldigi — seletas küüdiipoisikelm, ikka veel rahuliselt ohjapärasid harutades... — külap nad nüüd on vihased — aga nii see ometi minu meelest oleks sünnis, et kui annab oma sõiduvankri kreisi-ülemale, siis peaks ka andma kuberneriga poegile —

— Mis, kuberneriga poegile? —

— Kas või samadele, kes siit hiljuti ära sõitsid.

— Ära nüüd! — Kas need olid?

— Olid, olid! Need olid meie uue kuberneriga pojad...

— Meie uue kuberneriga pojad?

— Kes ise, nagu kuulda, lähemal ajal ka sinna sõidab — pojad tulid ees...

Nüüd oli poiss ohjapärad korda seadnud ja sõitis minema.

— Kuberneriga pojad — ja mina ei —!... ja peremehele näis, nagu oleks see valgepealine majatalu nimelaua tulp sealt tema aida nurgast hakanud siirduma naabri õuevärava poole...

EESTI MAJANDUS SÕNAS JA PILDIS.

EESTI OMAVALITSUSTE KINNITUSSELTS „OMA“.

(end. „Tartumaa Kinnituse Selts“.)

Rahvamajanduses on tähtsaks teguriks kinnituseettevõtted, ehk nad küll uusi väärtusi ei loo, ega neid hävinemise eest ei hoiä, vaid ainult õnnetuste läbi kaotatud väärtuste eest tasu annavad nende summade piires, mille eest väärtused osanikkude poolt kinnituseettevõttes kinnitatud olid, ja sellega üksiku rahvaliikme majanduslikku kokkuvarisemist ära hoiavad — saadud kahju aga mitte ainult oma rahva majanduse, vaid edasikinnituste läbi mitme riikliku rahvamajanduse peale ära jaotades.

Eesti riiklise iseseisvuse algusega on meil Eestis ka hulk kinnitusseltsi asutatud, kuid vähestel on nende tegevuse eesmärgiks Eesti rahvuse huvides töötada.

Kinnituseettevõtteks Eestis on Eesti omavalitsuste kinnituseaktsiaselts „Oma“, kes sõna tõsisel mõttes rahva kinnitusselts on, sest seltsi osanik-

„Oma“ ruumid.

*) Pärast — tagumisest otsast (sõnade mäng).

kudeks on omavalitsused, kes kohaliku rahva poolt valitud usaldusmeestest koos seisavad, kuna seltsi tegevusest saadav tulu omavalitsustele läheb, kes seda kohaliku rahva tarvidusteks ära kasutavad.

Nimetatud põhimõtte võtsid juba 1920. a. omaks kõik Eesti omavalitsused, kuid algatus jäi Tartu maakonna omavalitsuse kätte ja tema eestvõttel asutati 1920. a. keskel „Tartumaa Kinnituse Selts“ aktsia ettevõtte alusel põhikapitaaliga 500.000 mrk. 1921. a. suurendati põhikapitaal 2.000.000 margani. 1922. aastal 4.000.000 margani ja 1924. aasta algul kuni 6.000.000 margani.

Juba seltsi asutamise aasta lõpuks ulatus seltsis kinnitatud varanduste koguväärtus 48 miljonit margani, kuna 1921. aastase summa 344 miljoni, 1922. a. — 755 miljoni ja 1923. a. 1.535 miljoni margani on tõusnud. Kinnituspreemiat on sisse tulnud 1920/21. aastal 2.568.463 mk., 1922. a. 4.500.600 mk. ja 1923. a. 8.291.045 marka.

Eelpooltoodud arvud tõenda-

vad selgesti, kui võrd seltsi tegevus rahva seas poolehoidjaid ja usaldust võita on suutnud.

Läinud aasta lõpul ühinesid seltsiga pea kõik Eesti omavalitsused, mille läbi seltsi tegevus märksa laieneb ja uute kinnitusharude sisseseadmist nõuab, missuguste teostamiseks praegu eeltööd käimas.

Seltsil on praegu peale tulekinnituste elu- ja kapitaalikkinnituste ja rahakinnituste osakonnad. Iseäranis viimane kinnitusharu peaks meie põllupidajate poolt tähelepanu ja tarvitamist leidma.

Lõpuks peab tähendama, et kinnitusseltsid pole heategevad seltsid, vaid ärilised ettevõtted, kuid nende peasihiks ei pea siiski olema „reaalne äri“, vaid ikkagi rahva majandusliku seisukorra süvendamine ja tugevaks tegemine — missuguse sihi kinnitusselts „Oma“ ka enda põhimõtteks ja tegevuse eesmärgiks on seadnud.

„Oma“ ruumid.

NALI.

Veel viletsam seisukord.

„Oo, milline seisukord!“ lausus peenes perekonnas pidusõõgil keegi herra oma lauanaabrile. „Siin võib igavusse surra!“

„Ärge nii väga kurtke.“ vastas naaber. „Minu seisukord näiteks on veelgi viletsam, kuna mul pole võimalust kojugi minna, nagu teie seda võtte, sest mina olen — piduperemees.“

Päevavaraste keskel. „Miks korraga nii uhkelt?“ „Mulle mõisteti 300 marka ehk kolm päeva aresti. Istusin aja ära ja sellega teenisin esimesed 300 marka.“

*

„Teie elate ju kaunis rahulikus tänavas...“

„Kahjuks enam mitte.“

„Kolisite ümber?“

„Ei. Sain kaksikud.“

„Ma tean kindla abinõu, kuidas esimest võitu saada.“
 „Ja see on?“
 „Tuleb kõigist kiiremini ajada.“

Suvila.

Dr. Jürma ostis hiljuti Nõmmel väikese, kena, uuesti ehitatud suvila.

Päeval pärast suvilasse asumist tuleb sõber doktori perekonnale külla ja leiab oma suureks imestuseks järgmise pildi eest: Maja katus on aeda paisatud. Lagi maja alumise ja ülemise korra vahel sisse langenuid. Purustatud mööblid ukse ees rusuna hunnikus.

Kogu selle varemetekuhila keskest ronib dr. Jürma oma perekonnaga külalisele vastu.

„Jumala pärast, mis siin on sündinud?“ hüüab sõber ehmunult. „Kas siin välk ehk on sisse löönud?“

„Ei!“ vastab doktor.

„Siis ehk maavärisemine olnud?“

„Ei!“

„No mis siis lõpeks õige oli?“

„Tahtsime naela seina lüüa!“

*

Kooliõpetaja: „Mõttele järele, Kaarel: Kui 15 meest heinamaa kolme tunni jooksul paljaks niidavad, kui palju aega tarvitavad selleks siis 20 meest?“

Kaarel: „Kui 15 meest selle töö juba teinud, siis pole 20 seal üldse enam midagi teha.“

*

Ameeriklikult: Müüja: „Kas proua ei vaja ka paari hiirelõksu?“

Ostja: „Armas inimene, meil pole ju hiiri...“

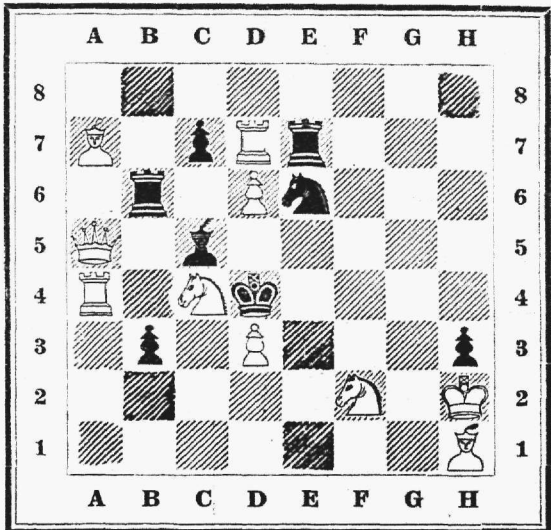
Müüja: „Ei tee midagi. Me anname teile esialgu paar tükki kaasa.“

M A L E.

Ülesanne nr. 26.

Kokku seadnud A. Mari.

(I. auhind „Good Companion“ turniiril 1924. a.)
 Mustad.

Valged.

Valged: K_{h2}, L_{a5}, V_{a4} ja d7, O_{a7} ja h1, R_{c4} ja f2, S_{d3} ja d6.
 Mustad: K_{d4}, V_{b6} ja e7, O_{c5}, R_{e6}, S_{b3}, c7 ja h3.
 Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.
 A. B.

Kirjavastused.

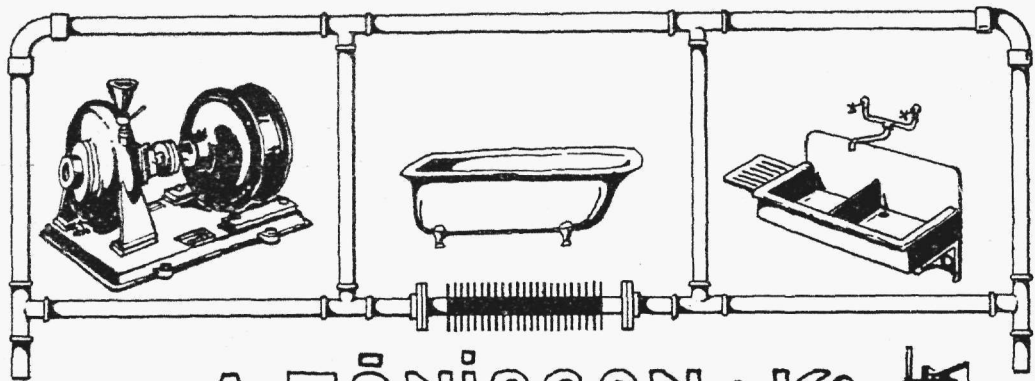
K. E. T—s. Ei ole ruumi, et ajakirja iga numbriga arvustust avaldada. Luuletus avaldamiseks nõrk.
 E. M. „Prabella ja Telles“, „Hääd sõbrad“ ja „Kikut metsatööl“ ei lähe.
 A. Rannik. „Kaks luuletust“ — ei.

Vastutav toimetaja Ed. Hubel.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühlsus.

M-me Marie,
 Pikk tänav nr. 29-a, krt. nr. 11. III. kord.
Spetsiaal korseti tööstus.
 Uuemad fassongid.

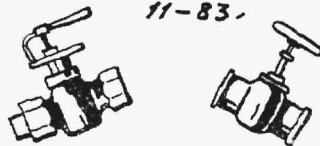
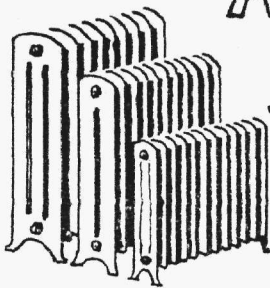

A. TÖNISSON & K^o

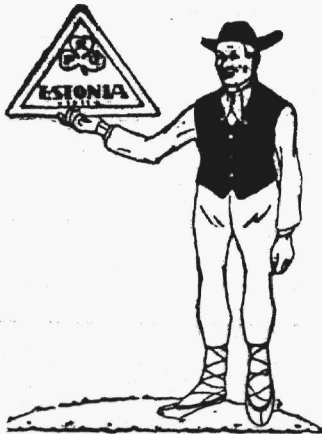
TALLINN

Rüüli tän 28/30 Kõnetr. 4-60 ja

11-83.

Põllumajandusline keskühisus „ESTONIA“

Jaani tän. nr. 6. — Telef. 8-55, 18-91, 20-90, 20-94, 25-19.

Vorstivabrik: Jakobsoni tän. 4. Telefon 133.

Piimaäri: Jakobsoni tän. 4. Telefon 5-18.

Külmetusmaja: Uus Sadama tän. 2. Telefon 4-78.

Telegrammide aadress: „ZENTRESTONIA“.

**Kõige suurem põllu-, karja- ja linnukasvatuse
saaduste väljaveoäri Eestis.**

Oma piimaäri, vorstivabrik, lihasuitsetamise tehas ja külmetusmajad. Esitused üle maa.

Ostab alati rohkel arvul piima, võid, juustu, liha, kanamune jne. jne. ja pakub piimaühisustele:

Aurujõuliste piimatalituste sisseseadeid Saksamaa ja Daani vabrikutest.

Ilmakuulsaid „Westfalia“ koorelahutajaid, aurujõul ja käsitsi.

Rootsi „Baltic“ auruturbiiniga piimatalituse sisseseadeid.

Th. Sabroe & Co. vabriku külmetusmasinaid.

Paul Funke & Co. vabriku piima proovimise abinõusid.

Piimatalituste ja külmetusmajade ehituste plaanid, eelarved ja sisseseadete eelarved valmistatakse asjatundlikult ja korralikult vilunud jõudude juhatusel.

Tallinna Krediit Pank

A-S.

Suur Karja uul. 23, oma majas.
Asutatud 1907. aastal.

Pank toimetab kõiki
pangaoperatsioone
sise- ja väljamaal.

Hoiusummade pealt
maksetakse 7¹/₂-12⁰/₀.

Juhatus.

O.ü.

keemialaboraatoorium

„REMEDIA“

TALLINN

Väike Roosikrantsi tän. nr. 8,
oma majas.

Telefon 5-69. Telefon 5-69.
Telegr.-aadress: Remedía-Tallinn.

Keemia-farmatsöidilised ja
kosmeetilised preparaadid.

Parfümeeria.

A/S. „ODOR'I“

vabriku majandustarbeained, kulinaarained, tindid, äädikad, kontorimaterjaalid, samuti parfümeeria- ja kosmeetikaained on valmistatud parematest tooresainetest asjatundjate meistrite poolt ja sellep. kõige kasulikumad tarvitamises.

Nõudke igalpool A-S. „ODOR'I“ saadusi.
Pange tähele vabriku märki: öökull.

Vabrik: Tallinn, Kivimurru tän. nr. 2;

peakontor: Jaani tän. 6, tel. 14-23.

Kauplus: Tallinn, Põhja Panga majas.

Saada ka kõigis paremates
kauplustes, nii maal kui linnas.

Vabrik vastutab
kaupade hea-
duse ja värsku-
se eest. - - -

A. EINPAUL

Piimaäri – Karja ja põllusaaduste
eksport. Meierei ja kontor.

Tallinnas, Siimeoni t. nr. 19. – Kõnetr. 22-24 ja 20-14.

Ostab väljaveoks

kohe maksetava raha eest kõrgemate päevahindadega

Võid

Kaseiini

Kanamune

Juustu jne.

Esimene ja ainuke tööstus Eestis Paelavabrik „RAUANIIT” A/s.

TALLINN, Rannavärava puiestee 7,

valmistab:

saapa-, kinga- ja pesupaelu,

siidipaela,

tresspaela,

kummirüüshpaela,

sutashe,

latsetpaela,

pesusakke,

siidisalle,

koetud kaelasidemeid.

trakse j. n. e. j. n. e.

Tööstus on välja pandud Väike Karja tän. nr. 1,

LERENMANN'i juures,

kus müük suurel arvul.

Iga jällemüüja ostab ainult sealt head kodumaa tööd.

Töökool ja õppekool. Kasvatus-teadusline teos. C. H. Niggol. Hind 50 mk.

Maria Montessori meetodi äraldused. Kasvatuslik süsteem. C. H. Niggol. Hind 60 mk.

Meie jõumajanduse sihtjooned tulevikus. Prof. A. Kink. Hind 40 mk.

Tartu-Pihkva ja Narva veetee. Prof. A. Kink. Hind 40 mk.

Lõhkeained. I osa. D. Buxhoevden. Hind 100 mk.

Parlament. Riigiteadus. H. V. Gerlach. Tõlk. P. Grünfeldt. Hind 35 mk.

Mida võiks igaüks suguhalgustest teada. Dr. A. Rütman. Hind 75 mk.

Kuidas kunstlikult nooreks saada. Loodusloolised uurimused. Prof. Steinach. Hind 30 mk.

Täielik malemängu õpetus. A. Burmeister. Hind 135 mk.

Nahksuka jutud. I indiaanilugu. F. Cooper. Tõlkinud J. Sander. Hind 135 m.

Prints ja kerjus. Romaan. Mark Twain. Tõlkinud A. Oras. Hind 130 mk.

Väikesed rõõmud ja mured. Muinasjutud. G. Galina. Tõlkinud E. Jõgi. Hind 120 mk.

Frithjof. Norra rahvaeepos. Ümber jutustanud P. Grünfeldt. Hind 75 mk.

Minu kodust. Lasteraamat. J. Lattik. Hind 130 mk.

Lapsepõlve Kungla. Lood ja lallitused lastele. K. E. Sõõt. R. Kiviti illustused. Hind 130 mk.

Kolm muinasjuttu lastele. Z. Topelius. Soome keelest M. Nurmik. Hind 50 m.

Jänes Vemmalsaare juhtumised. Anni Svan. Soome keelest tõlkinud L. Luiga. Hind 80 mk.

Jaunart Jauram. Lasteraamat. K. A. Hindrey. Hind 70 mk.

Jaunart Jaurami jõngermannid. Lasteraamat. K. A. Hindrey. Hind 65 mk.

Jõngermannide jandid. Lasteraamat. K. A. Hindrey. Hind 60 mk.

Vallatused ja riikad. Kuus lõbusat lugu. Piltides kujutanud Vilhelm Busch. Eestistanud Endor Tendor. Hind 160 m.

Kahupea Kaarel. Pildiraamat 3—6-a. lastele. Dr. H. Hoffmann. Eestistanud Endor Tendor. Hind 140 mk.

Omal jõul edasi. Karakteri kasvatusline lugemine. Gizyk, Paul. v. Tõlkinud G. E. Luiga. Teine trükk. Hind 150 mk.

Taeva-Kääbus. Muinasjutt-broshüür. J. Oro. Ilustanud Gori. Hind 30 mk.

Saadaval pealadus

T. E. K.-Ü. „Päevalehe“ raamatu- ja kirjutusmaterjaalikaupluses

Jaani t. nr. 6. Krediit-Panga majas,
ja kõigis „Päevalehe“ abitalitustes

ning paremates raamatukauplustes.

Piltidega ilustatud nädalakiri

„AGU“

on kaunim, huvitavam ja väärtuslikum ajakiri Eestis

Ajakiri „AGU“ on rahvaülikooliks, mis igahele kättesaadav ja teadust, kirjandust ning kunsti rahva sekka kannab.

„AGU“, kui kultuuri levitaja, ei peaks üheski kodus ega raamatukogus puuduma!

„AGU“ toob igas numbris rahvalikus keeles kirjatükke kultuuri ja teaduse aladelt.

„AGU“ toob igas numbris lühemaid, hästivalitud huvitavaid jutte ja novelle.

Igas numbris hulk lühemaid huvitavaid teateid uutest leidustest ja sündmustest kõigil kultuuri aladel.

Igas numbris Euroopa nalja- ja pilkelehtedest paremad **naljapildid ja karikatuurid.**

Alati väärtuslik ja põnev romaan.

„AOS“ nr. 16 algas Norra kirjaniku Sven Elvestadi haruldaselt põnev sotsiaalne

kriminaalromaan „MONTROSE.“ Uutele tellijatele saadetakse need nrid järele, kus see romaan juba ilmunud. „AOS“ nr. 16 algas ka „Prohvet Maltsvet“.

„AGU“ toob igas numbris hulk pilte kirjatükkide seletamiseks ja päevasündmuste kohta kodu- ning väljamaal.

**Igal numbril hinnata kaasas värvi-
trükipilt** kodu- või väljamaa kunstnikkude tähtsamatest maalidest. „AGU“ on esimene Eesti ajakiri, mis värvi-**trükipilte** kaasa annab.

Rohkete piltide ja hea paberi tõttu läks „AGU“ juba läinud aastal nõnda palju maksma, et senine üksiku numbriga ja tellimise hind kaugeltki kõiki kulusid ei katnud.

Tänavu aasta algul tõsteti suures määral postimaksu. **Peale selle hakkas „AGU“ tänavu aastal värvi-
trükipilte kaasa andma**, et kunsti rahva seas levitada. Sarnaste piltide hind eraldi müügil on mitukümmend või koguni mitusada marka.

Seda kõike arvesse võttes on väljaandja osahühisus sunnitud ajakirja „AO“ tellimise ja üksiku nr. hinda 1. maist s. a. tõstma.

„AO“ tellimise hind 1. maist on:

1 kuu peale	150	marka.
2 „ „	300	„
3 „ „	450	„
6 „ „	800	„
12 „ „	1500	„

Kuulutuste hind:

1 lehekülj	3500	marka.
1/2 „	1750	„
1/4 „	875	„
1/16 „	220	„

Üksiku numbriga hind 40 marka.

Tellimisi võtab vastu „Päevalehe“ kontor, Tallinn, Pikk tän. 2. Peale selle võib „AGU“ tellida raamatukaupluste ja kõigi vabariigi postkontorite kaudu.

Kirjade aadress: Tallinn, „AGU“.

Tallinna Eesti Kirjastus-ühisus.